

Pravoslavná spiritualita a její praktické příklady

Svatý Nektários Eginský, divotvůrce

*Novodobý světec, významný církevní spisovatel,
duchovní pastýř a obnovitel pravoslavné tradice mnišství*

Ing. et Mgr. Michal Dvořáček, PhD.

Pro vnitřní potřebu vydala
Pravoslavná církevní obec v Brně
Únor 2016

Svatý Nektários Eginský, divotvůrce

*Novodobý světec, významný církevní spisovatel,
duchovní pastýř a obnovitel pravoslavné tradice mnišství*

Tropar, hlas 1.

Výhonek Silivrie a ochránce Eginy,
který se zjevil v posledních letech,
Nektária, ryzího přítele ctností uctěme, věřící,
jako bohabožného služebníka Kristova.
Neboť skýtá rozličná uzdravení všem, kteří zbožně volají:
Sláva Kristu, jenž tě oslavil, sláva Tomu,
jenž daroval ti moc činit zázraky,
sláva Tomu, jenž podává skrze tebe hojná uzdravení.

Kondak, hlas 4.

V radosti srdce opěvujme
nově rozzářenou hvězdu Pravoslaví
a nově zbudovanou hradbu Církve,
neboť byla oslavena působením Ducha,
jenž skrze hojnou blahodat'
skýtá uzdravení všem, kdož volají:
Raduj se, Otče Nektárie!

MÍSTO ÚVODU

Svatý Nektários z Eginy (zvaný „Eginský“), občanským jménem Anastásios Kefalas, divotvůrce a jeden z nejoblíbenějších pravoslavných světců naší doby se ve svaté Kristově Církvi zjevil jako horlivý milovník Nejsvětější Trojice a srdečný opěvovatel Přesvaté Bohorodice. Stal se věrným napodobitelem pokorného Ježíše a příkladným duchovním otcem, jakož i obětavým pravoslavným pastýřem svého početného duchovního stáde, laiků i mnichů, neboť se prakticky zasloužil o obnovu požehnané tradice pravoslavného mnišství.

Námi předkládaná publikace si klade za cíl představit širší pravoslavné veřejnosti výjimečnou osobnost tohoto novodobého pravoslavného světce, popsat jeho strádání, ale ještě více jeho duchovní zkušenosti, získané kromě jiného také na Svaté Hoře Athos. Rádi bychom nastínili jeho specifický přínos k organizaci zejména ženského mnišství, a to v době, která byla vůči mnišskému životu apriorně nepřátelská a kdy byly naopak vedeny snahy o omezení jeho vlivu, ne-li přímo o jeho společenskou degradaci, ze strany vládní moci. Ta byla v Nektáriově době, tj. na přelomu 19. a 20. století, zcela odcizena tradicím řeckého národa a víry.

Dokonalejším poznáním osobnosti sv. Nektária jako jednoho z nejpozoruhodnějších vzdělců, pedagogů, církevních spisovatelů a konečně i podporovatelů mnišství své doby, jakož i pochopením jeho vztahu ke Svaté Hoře Athos můžeme snáze dospět k hlubšímu poznání toho, v čem spočívá síla pravoslavného mnišství, i toho, za jak těžkých podmínek v době rodícího se novodobého řeckého státu mnišství znovu „vstávalo z mrtvých“.

Prostřednictvím praktického duchovního života a pravoslavné askeze, kterou důsledně realizoval, naznačil svatý Nektários jisté předpoklady a asketickou cestu, skrze něž lze naplnit duchovní úsilí pravoslavného křesťana kýženým úspěchem a díky nimž se také on sám stal vzorem dokonalého pastýře, učitele a pedagoga (čili vychovatele ve ctnostech).

Osobnost každého světce je vždy originální, a čím je skromnější a pokornější před Boží veledůstojností, tím snáze se skrze Boží blahodat zapisuje do myslí a srdcí nás křesťanů.

Svatý otče Nektárie, pros Milostivého Boha za nás!

ŽIVOT NAPLNĚNÝ STRÁDÁNÍM A LÁSKOU

Svatý divotvůrce Nektários, hierarcha afrického Pentapolis, představuje v duchovně vyprahlých dnech 21. století neobyčejný Boží dar pro svět. V jeho osobě objevujeme velkého církevního učitele, v němž se svatost jeho života úzce snoubí s blahodati jeho mocných zázraků a s pravoslavným učením. A jak svědčí duchovní písně velebicí jeho velikost, zaslouženě se stal *pravoslavných okrasou a chválou* (ορθόδοξων το κλέος και κάυχημα) a současně *velkou útěchou všech žijících v mnišství* (μοναστών παραμύθιον μέγα). Mocnou útěchu v tomto velkém církevním Otcí nalezlo právě mnišství, ačkoli on sám strávil většinu svého života vně monastýru, mezi svými žáky ve světě.

Svatý Nektários se narodil v Silivrii ve východní Thrákii v roce 1846. Ve svých 14 letech odešel z nutnosti obživy a podpory své rodiny do Konstantinopole, kde se začala odvíjet i jeho studijní pout'. Zpočátku se zde živil manuální prací, a poté se stal vychovatelem dětí ve škole Přesvatého Hrobu (Páně), který měl tehdy svoji pobočku i v Konstantinopoli¹. A právě zde se zrodila jeho láska k poznání a začala se rýsovat i jeho pozdější dráha pedagogická.

PŘIJETÍ MNIŠTVÍ V MONASTÝRU NEA MONI NA CHIU

Ze sebraných *Listů* adresovaných mniškám z monastýru Svaté Trojice na Egině lze usuzovat, jak velkým znalcem mnišského života svatý Nektários ve skutečnosti byl. Duchovní otcovství je velkým darem a vedení lidských duší vyžaduje nejprve dosažení vlastní svatosti a osvícení, kterým předchází dokonalé sebepoznání. Proto svatý Nektários nabádal své duchovní dcery, usilující o vznešený křesťanský život a zachovávající panenství, aby měly na paměti zejména opatrnost. „Tato péče o vlastní nitro,“ jak učil, „povzbuzuje duši k poznání sebe sama, je strážným andělem naší mysli, kompasem pro toho, kdo cestuje na neustále rozbouřeném moři.“²

Svatý Nektários poznal hlubiny lidského nitra a z lásky ke Kristu a po

¹ Řec. Μετόχι του Παναγίου Τάφου στην Πόλη, což v tomto případě znamená klášterní jednotku Bratrstva Božího hrobu ve Svaté zemi situovanou v Konstantinopoli; dalo by se říci, že jde o filiálku mateřského monastýru či jiné církevní instituce za hranicemi jeho sídla. Srov. ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ, Αρχμ. (ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ). *Ο Άγιος Νεκτάριος ο Κορυφαίος και Λαοφιλής των Καιρών μας*. Vyd. Π. ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ ΑΡΧΙΜ., 2009, s. 17.

² ΜΗΛΙΤΣΗΣ, Θ. Γ. *Ο Άγιος Νεκτάριος Πενταπόλεως*. Μυρίνοα άνθη 7. Τρίκαλα 2004, s. 23 (Z Listu svatého Nektária mniškám z monastýru Svaté Trojice na Egině).

zralé úvaze se v rozkvětu svého mládí rozhodl pro život v panenství, jsa naplněn v té době již bohatými duchovními zkušenostmi.

Z Konstantinopole odešel mladý, sotva dvacetiletý Anastásios na Chios, kde přijal mnišství (1876) a o rok později též diákonskou chirotonii (1877). Jeho pobyt na ostrově Chios se nesl v duchu jeho spirituálního zrání pod vlivem a vedením ctihodného starce Pachomia z Nea Moni³. Duchovně věhlasná osobnost starce Pachomia⁴ na něj silně zapůsobila, takže ještě dlouho po svém odchodu z Chiu sv. Nektários vedl s tímto svým *učitelem*

³ Anastásios odešel na řecký ostrov Chios, kde se stal učitelem a později také mnichem a jerodiákonem. Převezl sem také svoje rodiče a sourozence, kteří zde zapustili kořeny; jeho bratr Charalambos Kefalas se zde oženil, založil vlastní početnou rodinu a později také převzal po svém bratru (Anastásiovi) funkci učitele v místní škole. Mladý Anastásios na Chiu přijal v r. 1876 mnišství ve významném byzantském monastýru „Nea Moni“, založeném v 11. stol. císařem Konstantinem Monomachem, a o rok později (1877) také jerodiákonskou chirotonii, z níž vychází s novým jménem „Nektários“ podle svatého konstantinopolského patriarchy Nektária, se jménem, které ho později také všeobecně proslavilo. Více viz ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Χ., Β. Εισαγωγή. In: *Η Ποιμαντική Θεολογία του Αγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως. Πράξη και Θεωρία*. Επτάλοφος Α.Β.Β.Ε. Αθήνα 2014, s. 23–24. Srov. ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ, Αρχιμ. (ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ). *Ο Άγιος Νεκτάριος ο Κορυφαίος και Λαοφίλης των Καιρών μας*. Vyd. II. ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ ΑΡΧΙΜ., 2009, s. 17–18.

⁴ V roce 1992 byly v Athénách péči Varvary Jannakopulu, pravoslavné profesorky, teoložky a filoložky na Athénské univerzitě, publikovány některé dosud nevydané Dopisy sv. Nektária adresované jeho učiteli a přáteli v askezi - starci Pachomiovi z ostrova Chios, které světec napsal na přelomu 19. a 20. století. Svatý Nektários zde oslovuje starce Pachomia jako „ctihodného bratra v Kristu“. Na jiném místě se s ním v dopise loučí jako se svým „bratrem a Otcem v Pánu“, odkud je patrné, že i přes svoji biskupskou hodnost náležitě ctil tohoto ctihodného asketu. Starce Pachomios (občanským jménem Panagiotis Arellas) se narodil v obci Elata na ostrově Chios v roce 1840. Již v roce 1862, ve svých 18. letech, se stal mnichem v Posvátné Lavě ctih. Sávvy v Jeruzalémě. V roce 1868 se vrátil zpět do svého pozemského domova, na ostrov Chios, kde se usídlil v opuštěné jeskyni ctihodných Otců Nikity, Joanna a Josifa, zakladatelů Monastýru „Nea Moni“, který se rozkládá na tzv. „Ovčí hoře“. Ctihodný otec Pachomios byl mezi místními lidmi znám a ctěn jako ctihodný asketa a svatý mnich, který svým příkladem povzbudil mnohé mladé muže k přijetí mnišství, z nichž mnozí přijali toto zasvěcení se Pánu Ježíši Kristu nakonec v Nea Moni na Chiu. Právě pod vedením starce Pachomia učinil své první mnišské krůčky také sv. Nektários, který zde byl v roce 1876 postřižen na mnicha se jménem „Lazaros“. Více o vzájemné korespondenci sv. Nektária se starcem Pachomiem, jakož i podrobnosti z jejich ctihodných životů viz ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΠΕΝΤΑΠΟΛΕΟΣ, Άγιος. *Ανέκδοτα Επιστολαί προς τόν Γέροντα Παχωμίων*. Ed. Βάρβαρα Γιαννακόπουλου. Περιοδικό Εθιμέριος. Αθήναι 1992, 21 s. Při příležitosti starcova blaženého zesnutí (v r. 1905) sepsal sv. Nektários na počest ctihodného starce Pachomia „Slovo útěchy“, ve kterém líčí jeho duchovní šířku a hloubku. Své „Slovo“ uzavírá rozloučením, v němž se nazývá „přítelem v blaženém zesnutí odešedšího starce Pachomia“. Více viz ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Χ., Β. *Αγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως Παραμυθητική Επιστολή (διά τόν θάνατον του φίλου και Γέροντος Παχωμίου)*. Περιοδικό Εθιμέριος. Αθήναι 1987, 7 s.

ve ctnostech občasnou korespondenci.⁵ Je známo, že sám sv. Nektários vždy druhé lidi povzbuzoval k mnišskému životu a mohl jim z vlastní zkušenosti říci: „Blahořečím ty, kteří svůj život zasvětili Bohu a kteří v něm žijí, pohybují se a existují. Co je v pravdě ctihodnějšího a co znamenitějšího než tento (mnišský) život; neboť on přivádí člověka do nebe.“⁶

TEOLOGICKÁ STUDIA V ATHÉNÁCH A PŮSOBENÍ V ALEXANDRIJSKÉM PATRIARCHÁTU

Po několika letech strávených na Chiu odešel sv. Nektários do Athén, kde završil svá teologická studia (1885), během nichž sepsal mnoho článků, studií a komentářů k Písmu svatému. Odtud díky svému přátelství s Joannisem Choremisem,⁷ pocházejícím z ostrova Chios, odcestoval do Egypta. Jeho dobrodinec Choremis znal dobře tehdejšího alexandrijského patriarchu z doby, kdy byl ještě metropolitou ostrova Chios. A tak se sv. Nektários dostal až do alexandrijského patriarchátu, kde poté sloužil více než pět let jako věrný uředník tehdejšího patriarchy Sofronia IV., který si jej ihned zamiloval jako svého syna. V alexandrijském patriarchátu zastával funkci patriarchšního tajemníka a současně církevního učitele a kazatele. Zde se také v patriarchším monastýru sv. Sávy (Osvíceného) stal v roce 1886⁸ knězem a posléze, ve svých čtyřiceti třech letech, biskupem – titulárním metropolitou afrického Pentapolis (1889)⁹ se sídlem v Káhiře. Jeho spolubratři v duchovní hodnosti jej však ze závidi, kterou vzbudila jeho rozsáhlá a všestranná činnost a obliba u věřících, nespravedlivě pomluvili a veřejně pohanili, takže se z patriarchátu po necelém roce po své biskupské chiroto-

---

⁵ Viz ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ, Αρχμ. (ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ). *Ο Άγιος Νεκτάριος ο Κορυφαίος και Λαοφιλής των Καιρών μας*. Vyd. Π. ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ ΑΡΧΙΜ, 2009, s. 18–19.

⁶ ΜΗΛΙΤΣΗΣ, Θ. Γ. *Ο άγιος Νεκτάριος Πενταπόλεως*. Μυρίνοα άνθη 7. Τρίκαλα 2004, s. 51.

⁷ Viz ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ, Αρχμ. (ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ). *Ο Άγιος Νεκτάριος ο Κορυφαίος και Λαοφιλής των Καιρών μας*. Vyd. Π. ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ ΑΡΧΙΜ, 2009, s. 20–21.

⁸ Viz ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Χ., Β. Εισαγωγή. In: *Η Ποιμαντική Θεολογία του Αγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως. Πράξη και Θεωρία*. Επτάλοφος Α.Β.Β.Ε. Αθήνα 2014, s. 25.

⁹ Svatý Nektários se velmi záhy stal také patriarchším tajemníkem v Káhiře při chrámu sv. Mikuláše. Viz ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ, Αρχμ. (ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ). *Ο Άγιος Νεκτάριος ο Κορυφαίος και Λαοφιλής των Καιρών μας*. Vyd. Π. ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ ΑΡΧΙΜ, 2009, s. 22.

nii musel nakonec vzdálit.¹⁰ Bez možnosti se bránit, dosvědčit svou nevinu, byl zpočátku omezen ve svých archijerejských právech a nakonec zcela propuštěn,¹¹ a to na základě odůvodnění, která byla zcela zcestná, smyšlená, přičítící se kanonické církevní praxi a která sám sv. Nektários později několikrát oficiálně popřel jako lživá¹². Sv. Nektários již nemohl déle snášet toto nepřátelství a nenávisť, a proto odešel zpět do Řecka (1890), kde až do roku 1894 působil na různých místech jako prostý kazatel (ιεροκήρυκας) ve službách Církve, mimo jiné na ostrově Evia. Následně přijal funkci ředitele Církevní školy bratří Rizariových v Athénách (1894–1908), kde se vzdělávali budoucí duchovní. Závěr jeho života zůstane navždy svázán s jeho milovaným monastýrem.

V roce 1908 opustil ze zdravotních a jiných důvodů úřad ředitele církevní školy v Athénách a odešel již natrvalo na ostrov Egina, kde ještě před tím založil a duchovně vedl ženský monastýr Svaté Trojice. Mniškami se v něm zpočátku stalo několik sester z kruhu duchovních dětí sv. Nek-

¹⁰ Zde se na sv. Nektáriovi vyplnilo ono „chrysostomovské“ rčení, které praví: „Není možné, aby ten, který tak bedlivě pečuje o své ctnosti, neměl mnohé nepřátele.“ (Αδύνατον τὸν ἀρετῆς ἐπιμελούμενον μὴ πολλοὺς ἔχειν ἐχθρούς.) Citováno podle NEKTAPIOΣ, Αρχιμ. (ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ). *Ο Άγιος Νεκτάριος ο Κορυφαίος και Λαοφιλής των Καιρών μας*. Vyd. Π. NEKTAPIOΣ ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ ΑΡΧΙΜ, 2009, s. 28–29. Odtud také vychází jedno praktické a stále platné svatootecké poučení, že není možné srovnávat nějakého nehodného klerika či laika (který v tomto případě působil příkoří sv. Nektáriovi) a ztotožňovat jej plně s Kristovou Církví; něco jiného je Pánovo Tělo, Církev, která je čistá a bez úhony, a něco jiného člověk, strádající vášněmi a dopouštějící se poklesků a hříchů, který má však naději na očistění své mysli a uzdravení svého srdce skrze Boží blahodát.

¹¹ V jednom z oficiálních prohlášení alexandrijského patriarchy Sofronia (z 11. června 1890), které bylo sepsáno jeho tajemníky, se dokonce hovořilo o tom, že metropolita pentapolský Nektários se zbavuje své funkce (nikoli hodnosti) poté, co mu byl vyplacen veškerý plat, ačkoli ve skutečnosti patriarchát dlužil sv. Nektáriovi částku ve výši šestnácti měsíčních platů. Taková lež a nízkost svědčí o hlubokém duchovním a mravním pádu zloradných osob působících tehdy uvnitř patriarchátu. Viz NEKTAPIOΣ, Αρχιμ. (ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ). *Ο Άγιος Νεκτάριος ο Κορυφαίος και Λαοφιλής των Καιρών μας*. Vyd. Π. NEKTAPIOΣ ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ ΑΡΧΙΜ, 2009, s. 31.

¹² K nápravě došlo teprve po více než jednom století, přesněji po 108 letech. Nikdo z diachoň patriarchy Sofronia IV. nebyl ochoten či se z jiných důvodů neodvážil k veřejné omluvě za zjevné křivdy, které nebyly pouze osobním proviněním několika osob, nýbrž doslova církevním porušením pravidel a kánonů proti čestnému člověku, který byl zcela nevinen. Něčeho takového se v roce 1998 odvážil až patriarcha alexandrijský Petr, který spolu s biskupy a klérem vydal tzv. Patriarši synodální prohlášení ze dne 15.1.1998. Vyvrcholení této omluvy proběhlo v chrámu sv. Nektária na Egině dne 8. a 9.11.1998, kde se patriarcha Petr před ikonou sv. Nektária omluvil za své předchůdce a žádal světce o odpuštění. Viz NEKTAPIOΣ, Αρχιμ. (ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ). *Ο Άγιος Νεκτάριος ο Κορυφαίος και Λαοφιλής των Καιρών μας*. Vyd. Π. NEKTAPIOΣ ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ ΑΡΧΙΜ, 2009, s. 417–420.

tária, toužících po duchovním životě v monastýru; právě ty objevily v osobě sv. Nektária zkušeného a chápajícího duchovního pastýře, který je vedl na cestu spásy. V tomto monastýru světec prožil poslední roky svého útrpného, ale Bohem požehnaného života. V roce 1920 opustil jako těžce onkologicky nemocný v bolestech tento pozemský svět, aby získal s velkou odměnou svět nebeský.¹³ Proto u sv. Nektária nacházejí útěchu a zastání, jakož i rychlou pomoc zejména lidé trpící onkologickými onemocněními.

Sv. Nektários na Evii

POŽEHANÁ ŽIVOTNÍ CESTA, NAPLNĚNÁ STRÁDÁNÍM A VĚNCEM VÍTĚZSTVÍ

Během své dlouholeté životní cesty naplnil svatý Nektários své nitro mnohými plody Svatého Ducha. Zachováváje půst, bděl a modlil se bez ustání. Svou vůli ztotožňoval vždy s Boží vůlí, a stal se proto Božím člověkem, tedy někým, kdo *zakoušel a učil se božským věcem* (ο παθών και μαθών τά θεία). Bohoslužby sloužil jako anděl; když se modlil, nedotýkal

¹³ Viz ΧΟΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ, Σ. *Ο άγιος του αιώνα μας (Ο άγιος Νεκτάριος Κεφαλάς). Αφηγηματική βιογραφία*. Ιερά Κοινοβιακή Μονή Αγίας Τριάδος (Άγιος Νεκτάριος) Αιγίνης, Αθήναι 2003, s. 175. Dále srovnej ZOULAK, J. *Osobnost svätého Nektária*. In: Pravoslávny teologický zborník, zv. LXX (5), Prešov 1997, s. 224–243.

se země, jak svědčí ti, kteří jej v závěru jeho života na vlastní oči takto spatřili. „Zjevil se nám jako vroucí milovník Svaté Trojice a srdečný opěvovatel Přesvaté Bohorodice, jako Bohem inspirovaný teolog a neúnavný církevní spisovatel,“¹⁴ vyjadřují se o tomto světci otcové z monastýru Paraklétos v Řecku. Svatý otec Nektários kázal, zvěstoval, zpovídal, duchovně vedl své spolubratry v Kristu; a nad to nade všechno přinášel neuhasínající oběť pro svého bližního. Jeho skutky milosrdenství byly nezměrné. Jeho přítomnost vnášela do všech stran pokoj a ztišení, všechny povznášel k myšlenkám o Bohu. Byl zářným knězem a liturgem Nejvyššího. Svému okolí se podobně jako svatý Pavel „stal vším, aby všechny získal“¹⁵. Až do samého závěru svého života pracoval na zahradě, uklízel, ujímal se stavebních prací, dokonce vyráběl a opravoval boty pro své duchovní děti. Byl nespravedlivě a závažně pomluven¹⁶, přesto vše snášel s poklidem a s velkou důvěrou v Boží spravedlnost. Modlil se, odpouštěl, za vše bez ustání děkoval. Byl věrným napodobitelem pokorného Ježíše, a pravoslav-

¹⁴ *Prolog Otců monastýru Paraklétos* v Attice v Řecku (překlad z řeckého jazyka: Πρόλογος υπό τών πατέρων της ιεράς Μονής Παρακληίου, Ωρωπός Αττικής) (online). [2015–09–25]. Dostupné na internetu: <<http://users.uoa.gr/~nektar/orthodoxy/tributes/agios-nektarios/didaxes.htm>>.

¹⁵ 1Kor 9,22: „Všechněm všechno jsem učiněn, abych vždy některé k spasení přivedl.“

¹⁶ Neustávající útoky, pomluvy a zlé výpady proti Božímu služebníku Nektáriu neustály ani po jeho odchodu z alexandrijského patriarchátu. Vždy se našli lidé, kteří byli vedeni zlými úmysly a vědomě či nevědomě působili světci různá příkoří a nespravedlnost. Jedním z takových skandálních a zcela nepodložených útoků byla pomluva z nemorálního chování světce Nektária vůči jedné z jeho poslušnic na Egině, která se později stala mniškou. Její matka zlostně zaútočila na starce Nektária a obvinila jej z nízkých skutků, takže byl nakonec z Athén povolán i vysoký státní úředník, přesněji řečeno vyšetřující soudce, který se jal celou záležitost velmi nevybíravě prošetřit. Osopil se zlostně na staříckého a zcela překvapeného biskupa a nejhoršími nadávkami jej napadal, bez jediného existujícího důkazu. Dokonce chtěl nechat kopat i v blízké studni, kam měl údajně sv. Nektários zakopat své potomky. Hrůza jímalá sestry z monastýru, které nevěřicně přihlížely a se zármutkem plakaly. Po gynekologickém vyšetření bylo nakonec konstatováno neporušené panenství poslušnice Marie, jak se tato sestra jmenovala, a celá příhoda se skončila fiaskem pro státního návladního, který navíc onemocněl těžkou chorobou (gangrénou ruky) a prožíval mučivé bolesti. To bylo jistě zjevným Božím trestem za jeho nespravedlivé a kruté zacházení se sv. Nektáriem, který však neřekl ani slovo a jediné, na co naznačil koncem své biskupské berly, byla nebesa, odkud očekával konečnou pravdu a spravedlnost. Když byl soudce Grigorios již ve vážném stavu v athénské nemocnici, přišla se za něj ke sv. Nektáriu omluvit dokonce jeho žena. Přesto, že mu sv. Nektários odpustil a poželhal brzké uzdravení, Bůh usoudil jinak: tento člověk zemřel v těžkých bolestech. Na přímluvy sv. Nektária, jak věříme, došla však jeho duše upokojení, za níž se svatý otec Nektários upřímně modlil. Více viz ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ, Αρχιμ. (ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ). *Ο Άγιος Νεκτάριος ο Κορυφαίος και Λαοφιλής των Καιρών μας*. Vyd. Π. ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ ΑΡΧΙΜ, 2009, s. 160–162.

ná Církev jej v roce 1961 kanonizovala jako světce¹⁷. Proto mohl velký skladatel pravoslavných hymnů, ctihodný mnich Gerasimos (1905–1991) z monastýru Malé Anny na Svaté Hoře Athos, vepsat na závěr své skladby ke cti tohoto světce následující pochvalná slova: „Metropolita pentapolský, svatý Nektários, výjimečná chloubka zbožných pravoslavných křesťanů, nejsladší nektar ctnostného života, nejdražší nádoba darů Svatého Ducha, výšina pokory, hlubina lásky, nejvoňavější alabastrová nádoba vůně Utěšitele. Svatý Nektários – bohatý ve ctnosti, velký v zázracích, rychlý v ochraně a nevyroucnější v přímlovách za nás u Boha.“¹⁸

Schrána se světcovými ostatky na Egině

¹⁷ Jeho svaté ostatky zůstaly více než dvě desetiletí po jeho zesnutí nezetlené. Sv. Nektários vypadal stále jakoby spící, dokonce i jeho vousy vypadaly neporušeně a kůže na jeho ruce jako živá. Teprve později bylo možné přistoupit k oficiálnímu vyzvednutí (1953–1954), když došlo k přirozenému rozkladu a objevily se blahou vůní vonící kosti světce. Následně byly svaté ostatky od sebe odděleny, což se stalo až po světcově kanonizaci Ekumenickým patriarchátem v r. 1961. Poté byly rozděleny a přivezeny do mnoha míst světa, všude tam, kde vznikaly a stále vznikají chrámy zasvěcené tomuto světcovi. Velkolepý chrám postavený v blízkosti monastýru Sv. Trojice na Egině, a zasvěcený sv. Nektáriovi byl vybudován v roce 1994. Jeho horní chrámová loď pojme až šest tisíc věřících, zatímco spodní chrám cca tři a půl tisíce. Při jeho posvěcení bylo přítomno 18 metropolitů a desetitisíce věřících. Více viz ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ, Αρχιμ. (ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ). *Ο Άγιος Νεκτάριος ο Κορυφαίος και Λαοφιλής των Καιρών μας*. Vyd. Π. ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ ΑΡΧΙΜ, 2009, s. 406–416.

¹⁸ ΜΗΛΙΤΣΗΣ, Θ. Γ. *Ο άγιος Νεκτάριος Πενταπόλεως*. Μυρίπνοα άνθη 7. Τρίκαλα 2004, s. 88.

NEZAPOMENUTELNÝ POBYT SVATÉHO NEKTÁRIA NA SVATÉ HOŘE ATHOS

Skladatelé oslavných písní na památku svatého Nektária neopomněli nikdy připomenout jeho intenzivní podporu mnišství, kterou svými poučeními a praktickým příkladem po celý život světec udílel. Mnohé proto nepřekvapí, že byl považován za útěchu všech žijících mnišským životem a později nazván *okrasou a slávou mnichů*¹⁹. Duchovní pouto se Svatou Horou Athos stojí většinou na počátku či v průběhu mnišské cesty každého, kdo zatouží po andělském způsobu života; její známost a věhlas neznají v pravoslavném světě hranic. Pokorná sláva svatohorských otců a ctihodných starců nemohla ve svém vanutí minout ani svatého Nektária, jenž po pobytu na Svaté Hoře vždy velice toužil. Podařilo se to však až v době jeho působení ve funkci ředitele Církevní školy bratří Rizariových, v roce 1898, v době letních prázdnin. Ve svých 52 letech tehdy prožil tři dlouhé měsíce ve společnosti mnichů a starců ze Zahrady Přesvaté Bohorodice na Athose. Zanedlouho po jeho uvedení do řad světců svaté Kristovy Církve zde dokonce vznikla i první kelie zasvěcená svatému Nektáriovi.²⁰

ROZDÍLNÉ PŘIJETÍ SVATÉHO NEKTÁRIA ZE STRANY SVATOHORCŮ

Na Svatou Horu nepřijel, jak by se od běžného biskupa předpokládalo, nijak okázale. Věren své pokoře, vystupoval jako prostý mnich, alespoň

¹⁹ Megalínarion: Χαίροις Σηλυβρίας θεῖος βλαστός και των ορθοδόξων αντιλήπτορ και βοηθός. Χαίροις μοναζόντων ἀγλαΐσμα και δόξα και πάντων εν θλίψει το παραμύθιον.

²⁰ Je situovaná nad monastýrem Xenofontos a byla postavena již v 16. století mnichem Gerasimem Amakovrem. V 50. letech 20. století se zde usadil stejnojmenný mnich, kterému se svatý Nektários zjevil a přikázal, aby postavil v kelií i chrám zasvěcený jeho vlastní památce.

před těmi, k nimž se jeho věhlas ještě nedostal. Doprovázen dvěma mnichy z monastýru Nea Moni na Chiu, dorazil do správního střediska Karyes, kde jej přivítali zástupci Svatého Kinotu a shromáždění igumenů. V jeho osobě vstoupil na Svatou Horu k překvapení mnohých spíše prostý, pokorný a tičným hlasem mluvící klerik, prostě oblečený, bez církevních ozdob a symbolů biskupské moci, naplněn nikoli domýšlivostí, ale naopak bázní a dojetím.²¹ Jak píše autor světcova *Života* Sotirios Chondropulos, někteří přijímali svatého Nektária jako velkou církevní osobnost, jiní jako padlého biskupa, slabého a nezkušeného, který přežívá s tolerancí athénské Synodu, avšak byli i tací, a dokonce i mezi Svatohorci, kteří nemeškali připomínat jeho odsouzení alexandrijským patriarchou.²² Tehdejší konstantinopolský patriarcha Konstantin V. nicméně ve svém Listě Svatohorskému Kinotu kromě jiného uvedl: „Nikterak nepochybujeme, že Posvátný Kinot a všichni ctihodní igumenové, představení a otcové počestných monastýrů jej (svatého Nektária) přijmou se vši patřičností a úctou a v souladu s jeho hodností.“²³

ZA ZBOŽNÝMI ROZHOVORY SE SVATOHORCI

Nesmíme zapomínat, že ke Svaté Hoře jej poutala především úcta k Boží Matce, o níž složil během svého života více než pět tisíc veršů. Athos pro něj představoval také zcela výjimečné místo zasvěcené neustálé modlitbě. I proto svatý Nektários vždy učil, že „hlavním dílem mnicha a každého věřícího je modlitba. Člověk byl stvořen, aby oslavoval Boha...“ A vzápětí dodával: „Boží blahodat' posílá své dary jako odměnu těm, kteří se očistili od vášní.“²⁴ Očišťování od vášní a získávání Božích ctností zasněžil celý svůj život a mnohé již za svého života přivedl k pochopení těchto křesťanských ideálů. Připodobnil se tak velkým otcům dějin Církve, kteří prosluli svou pastýřskou péčí, zasvěcenou široké laické veřejnosti, ale též úzké mnišské komunitě. Vzpomeňme na svatého Jana Zlatoústého a jeho duchovní pouto s diakonisou Olympiádou či svatého Řehoře Palamu a ctihodnou mnišku Xénii, jejíž prosby o duchovní vedení neodmítl ani přes

²¹ Viz ΧΟΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ, Σ. *Ο άγιος του αιώνα μας (Ο άγιος Νεκτάριος Κεφαλάς). Αφηγηματική βιογραφία*. Ιερά Κοινοβιακή Μονή Αγίας Τριάδος (Άγιος Νεκτάριος) Αιγίνης, Αθήναι 2003, s. 175.

²² Viz tamtéž, s. 175.

²³ Tamtéž, s. 175.

²⁴ ΜΗΛΙΤΣΗΣ, Θ. Γ. *Ο άγιος Νεκτάριος Πενταπόλεως*. Μυρίπνοα άνθη 7. Τρίκαλα 2004, s. 78–79.

svůj hesychastický zápas. Rovněž svatý Nektários napsal celou řadu poučení a dopisů mniškám z monastýru Svaté Trojice, zejména představené matce Xénii, v nichž se odkrývá jeho svatost a hluboké poznání lidské přirozenosti.²⁵ Svatý Nektários plně využil dobu strávenou na Svaté Hoře: účastnil se celonočních bdění, celé noci probděl studiem vzácných rukopisů, putoval z monastýru do monastýru, účastnil se modliteb, plodných rozhovorů se starci. Poklonil se hlavním svatyním ostrova a zavítal i do méně přístupných míst Kavsokalývie, Karulie a Katunakie, kde se setkal a duchovně sblížil s proslulým starcem Danielem z ikonografického *Skitu Danielovců*. Během svého pobytu poznal mnoho osvěcených starců, kteří v něm rozpoznali svatého muže a vedli s ním zbožné rozhovory: jmenujme starce Abimelecha ze *Skitu Malé Anny*, Nila a Jeronýma Simonopetrské či (později svatého) Sávu z Kalymnu ze *Skitu svaté Anny*. Nejužší přátelství však pojal právě se starcem Danielem²⁶, kterého mimo jiné žádal o získání vhodného pozemku na Svaté Hoře, kam by mohl poslat své duchovní

²⁵ Srov. 136 Listů sv. Nektária mniškám z monastýru Sv. Trojice na Egině v Řecku (originál v řeckém jazyce: „Κατηχητικά Επιστολαί προς τας μοναχάς Ιεράς Μονής Αγίας Τριάδος Αιγίνης“ (1984) a „Τεσσαράκοντα πέντε επιστολές προς την πρώτην Ηγουμένην της ιεράς αυτού Μονής Ξένην μοναχήν και τας λοιπάς μοναχάς της Μονής τούτης“) (online). [2015–11–11]. Dostupné na internetu: <<http://users.uoa.gr/~nektar/orthodoxy/tributes/agios-nektarios/index.htm>>. Srov. ΜΑΤΘΑΙΑΚΗΣ, Τίτος (Μητροπ.). *Αγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως Κατηχητικά Επιστολαί Προς Τας Μοναχάς Ιεράς Μονής Αγίας Τριάδος Αιγίνης*. Αθήνα 1984, 270 s.

²⁶ Starec Daniel z Katunakie (Dimitrios Dimitriadis, 1846–1929) byl jedním z nejvýznamnějších představitelů athonského mnišství na konci 19. a začátku 20. století. Stal se mimo jiné zakladatelem mnišského společenství v Katunakii (jedna z hůře dostupných oblastí Svaté Hory) a byl znám jako velký hesychasta a duchovní atlet, který představoval pravý plod svatohorského staretví. Starec Daniel byl rovněž duchovním spisovatelem, jenž za sebou zanechal širokou řadu děl, které byly posvěceny různým duchovním a teologickým otázkám (v rus. překladu vyd. v r. 2005 pod názvem *Andělský život*). Mnohé své dopisy adresoval i mladým lidem, kteří se na něj nezdědky obraceli s duchovní prosbou; starec mladým pravoslavným křesťanům pomáhal chápat, jaký je smysl života a jak jej lze naplnit. Srov. *Duchovní poučení řeckých starců* (překl. z ruského jazyka: ДУХОВНЫЕ НАСТАВЛЕНИЯ ГРЕЧЕСКИХ СТАРЦЕВ. Наставления молодым старца Даниила Катунакского.) (online). [2015–10–27]. Dostupné na internetu: <<http://www.pravoslavie.ru/orthodoxchurches/41539.htm>>.

syny a kam by sám později chtěl přijít a prožít zde zbytek svého života. Tento záměr se nakonec neuskutečnil, neboť svatý Nektários naplnil své mnišské vize na Egině, kde založil ženský monastýr.

SETKÁNÍ S ASKETOU, KTERÝ MĚL DAR PŘEDVÍDAVOSTI

Jednou se během svého pobytu na Svaté Hoře vydal svatý Nektários v doprovodu starce Daniela ze *Skitu Katunakie do hrůzu budící Karulie*²⁷. Starec Daniel netušil, že za prostě vyhlížejícím poutníkem se skrývá biskup Kristovy Církve. V tom se nečekaně setkali s jedním prozorným poustevníkem, který čistotou své mysli rozpoznal v prostém poutníkovi biskupa a připomněl starci Danielovi, že se nesluší kráčet před pentapolským hierarchou. Jeromonach Daniel zůstal stát a nezmohl se na slovo. Před sebou měl nečekaně svatého biskupa a současně svatohorského poustevníka s darem prorockého slova. Svatý Nektários si s neznámým asketou vyměnil políbení pokoje a chvíli pohovořil o různých duchovních tématech. Charizmatický poustevník četl myšlenky svatého Nektária a znal jeho dobré úmysly, a proto věděl, že přichází kvůli ztišení a modlitbě. „Vy jste přece, vaše Přeosvícenosti, přijal povinnost sloužit bezprostředně svému (církevnímu) lidu a zamiloval jste si své spolubližní z celého svého srdce. Jistě se jednou dočkáte i oné samoty (po níž svatý Nektários toužil),“ dodal neznámý asketa. Svatý Nektários se zmohl jen na povzdech a zahleděl se do dojatých očí neznámého askety. Po chvíli se jej zeptal, co si myslí o nastupujícím 20. století? Poustevník ihned neodpověděl, zamyslel se však a po chvíli dodal: „Konec království. Jen války... znepokojení, masakry, katastrofy. Svrchovaný strach.“²⁸ Po této rozmluvě se všichni tři dali do kroku a zmizeli mezi skalními štíty na cestě k hrozně Karulii.

---

²⁷ τα φρικτά Καρούλια

²⁸ ΧΟΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ, Σ. *Ο άγιος του αιώνα μας (Ο άγιος Νεκτάριος Κεφαλάς). Αφηγηματική βιογραφία*. Ιερά Κοινοβιακή Μονή Αγίας Τριάδος (Άγιος Νεκτάριος) Αιγίνης, Αθήναι 2003, s. 179–180.

DUCHOVNÍ PŘÁTELSTVÍ SE STARCEM DANIELEM Z KATUNAKIE

Mnohými opuštěný, neblaze a nespravedlivě pomluvený hierarcha našel nyní útěchu a duchovní souznění u velkého starce Daniela. Tito ctihodní mužové si navzájem dodávali duchovní podporu, byli jeden druhému inspirací. Starce Daniel dokonce svatého Nektária považoval za „stavitele, otce a igumena (své) kelie“²⁹, kterou mohl s biskupovou pomocí dostavět. Jindy zase od svatého Nektária dostával rukopisy některých jeho teologických spisů s vlastnoručním věnováním: *Christologii*, *Ieraton Engkolpion*, *Theotokáron* a mnohé další, které se dodnes nacházejí v knihovně Danielovců v Katunakii. Stejně tak i svatý Nektários získával od starce vzácné duchovní rady, díky nimž například organizoval život svého ženského monastýru na Egině. Na přání vладыky Nektária napsal ctihodný starce několik povzbuzujících slov, jež byla určena pannám v Kristu a nesla název *Poslání o způsobu mnišského života*. V tomto díle nepodává pouze obecné rady, ale noří se i do zvláštních a často duchovně náročných tajů mnišského života. „Když nějaká sestra vytuší během modlitby nějakou vůni nebo způsob světla, ať vnitřního, či vnějšího, anebo zjevení anděla či jiného světce, případně samotného Krista, nechť nepřijímá (za pravdivé) toto vidění ani v době spánku, ani v bdělosti, neboť skrze podobnou představivost mnohé podvedl zlý démon.“³⁰ Starce Daniel také radil, jak zažehnat vzniklý svár mezi mniškami, k němuž tehdy na Egině skutečně došlo, a poučil nové adeptky na mnišství o některých jemných zákoutích duchovního života. Před svatým Nektáriem se zjevil jako moudrý rádce, člověk naplněný duchovní zkušeností a poznáním lidské přirozenosti. V tomto si byli se svatým Nektáriem podobní.

Starce Daniel z Katunakie

Jindy projevil okamžitou pomoc starci Danielovi i svatý Nektários. Například tehdy, když byl starce Daniel oklamán nějakým pokoutným sběrate-

²⁹ ΧΕΡΟΥΒΕΙΜ, (Αρχιμ.). *Σύγχρονες αγιορείτικες μορφές. Δανιήλ Κατουνακιώτης. Ωρωπός Αττικής*, 2005, s. 83.

³⁰ Tamtéž, s. 84.

lem milodarů kvůli vydání jednoho díla svatého Jana Zlatoústého. Starec Daniel mu daroval téměř vše, co sám vlastnil. Když zjistil, že se stal obětí podvodu, neskrýval svůj zármutek, o kterém napsal světiteli Nektáriovi. Vzápětí od něj obdržel slova útěchy, hodná pravého světce. Svatý Nektários vyzdvihl význam utrpení a zármutku v duchovním životě a ozřejmil pravou úlohu mnichů, kteří odešli ze světa, aby naplnili pravdivou životní filosofii. Kromě jiného vyzdvihl užitečnost životních zkoušek.³¹ Svatý Nektários zaslal starci nejen svůj List (z r. 1903), plný útěchy a sympatie, ale spolu s ním daroval starci Danielovi i celou sérii díla svatého Jana Zlatoústého (13 objemných svazků). Jaký jiný výraz skutečné lásky považovat za dokonalejší?

SVATÝ NEKTÁRIOS JAKO DUCHOVNÍ OTEC

MNICHŮ A MNIŠEK

Ctihodný Izák Syrský praví, že mnišské zřízení představuje *chloubu Kristovy Církve*³² a vyjadřuje vtělené a v životě realizované Evangelium. Mnišství je podle svatých a bohonosných Otců „nejposvátnější pokladnicí Církve, v níž jsou neporušeně zachovávána její dogmata, pravdivě její zbožnost, celistvě její vyznavačské smýšlení, ryzí její duchovní tradice, aktivní a spasitelné její poslání, neustále libozvučné její zpěvy“³³. Archimandrita Emiliános ze Svaté Hory připomíná, že „modlitba mysli je něčím, co naplňuje celé stvoření a co přenáší mnichy až k lidem“³⁴. Tuto zkušenost poznal a následně lidem ve světě předával i svatý Nektários.

Předobrazem otcovství v Duchu se staly mnohé události a osobnosti Starého zákona. Nejdokonaleji však duchovní otcovství a vedení zosobnil sám Kristus, který své apoštoly vždy vedl jako vzorný Učitel, utvrzující je ve zjevené Pravdě, starající se o jejich materiální a zejména duchovní potřeby a připravující je na jejich apoštolské poslání. Apoštol Pavel k tomuto tématu dodává: „Vždyť i kdybyste měli deset tisíc pěstounů v Kristu, přesto ne mnoho otců. V Kristu Ježíši jsem vás přece skrze evangelium zplodil já!“³⁵ A dále: „Synáčekové moji, které znovu v bolestech rodím, dokud ve

³¹ Viz tamtéž, s. 87–88.

³² Viz *Ασκητικά, Λόγος 10*, s. 43. Citováno podle ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ ΣΙΜΩΝΟΠΕΤΡΙΤΗΣ. *Περί Θεού. Λόγος αισθήσεως*. Ίνδικτος, Αθήνα 2004, s. 53.

³³ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ ΣΙΜΩΝΟΠΕΤΡΙΤΗΣ. *Περί Θεού. Λόγος αισθήσεως*, Ίνδικτος, Αθήνα 2004, s. 58.

³⁴ Tamtéž, s. 60.

vás nebude zformován Kristus.³⁶ Dar duchovního vedení je nejvíce přítomen v tajně kněžství, v níž je dále předáván.³⁷ V mnišství, jak zdůrazňuje archimandrita Georgios Grigoriatský, kvete však tento dar zcela výjimečně a získávají jej nejen mniši-kněží, ale též prostí mniši. „Mniši opouštějí svět, aby žili dokonalým křesťanským životem, a mají proto ještě větší potřebu vedení skrze duchovního otce.“³⁸

Svatá Hora, ústy svých autoritativních obyvatel, proklamuje pevně přesvědčení o tom, že svatý Nektários obnovil v předešlém století dar duchovního otcovství a „stal se napodobitelem Krista, svatých apoštolů a svatých Otců“³⁹. Svatý Nektários jako novodobý Mojžíš vyvádí své duchovní stádo ze zajetí (Egypta, čili vášní) ke svobodě (Země zaslíbené, čili k apathii a theosis). Dokazuje to na způsobu duchovního vedení ženské komunity na Egině. Dodnes se zachovaly mnohé z dopisů, které adresoval mniškám monastýru Svaté Trojice, v nichž projevil svatou otcovskou péčí a starostlivost o spásu jejich duší. Právě tyto *Listy*⁴⁰ vzbuzují obdiv výšinou svatosti svatého Nektária a jeho pastýřským darem vedení duší. To svědčí o tom, že uče druhé o Svaté Trojici, sám byl naplněn Její blahodati. Povznesení ideálu duchovního otcovství totiž vyžaduje každodenní sebezapření a oběť, naprosté a úplné nabídnutí sebe sama jako duchovního otce svým duchovním dětem.⁴¹ Je to plně v souladu se slovy svatého Jana Klimaka: „Opravdového pastýře dokazuje láska, neboť sám Pastýř (Kristus) byl za lásku ukřižován.“⁴² Svatý Nektários jako vzorný duchovní otec a dobrý pastýř opustil vedení Církevní školy bratří Rizariových, pýchu Athén, archijerejské služby a svůj kazatelský úřad, obětoval dokonce i svou touhu prožít závěr svého života na Svaté Hoře Athos a odešel na Eginu, aby se ujal prostých a nevzdělaných mnišek. Jeho rozhodnutí a odchod do mo-

---

³⁵ 1Kor 4, 15.

³⁶ Gal 4, 19.

³⁷ Viz ΓΕΩΡΓΙΟΣ, (Αρχιμ.). *Ο άγιος Νεκτάριος ως πνευματικός πατήρ των μοναχών*. Άγιον Όρος 1998, s. 149.

³⁸ Tamtéž, s. 149.

³⁹ Tamtéž, s. 149.

⁴⁰ „Κατηχητικάί Επιστολαί προς τας μοναχάς Ιεράς Μονής Αγίας Τριάδος Αιγίνης“.

⁴¹ Viz ΓΕΩΡΓΙΟΣ, (Αρχιμ.). *Ο άγιος Νεκτάριος ως πνευματικός πατήρ των μοναχών*. Άγιον Όρος 1998, s. 149.

⁴² ΙΟΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΚΟΣ. *Λόγον προς τον Ποιμένα*, 5: „Ποιμένα αληθινόν αποδείξει η αγάπη, δι αγάπην γάρ ο Ποιμήν εσταυρώθη.“

nastýru Svaté Trojice vychází podle archimandrity Georgia Grigoriatského především ze světcovy úcty k mnišství a z jeho hluboké pokory.⁴³

VŠENAPLŇUJÍCÍ LÁSKA A PÉČE O DUCHOVNÍ DĚTI (SVĚDECTVÍ FILOTHEA ZERVAKA)

Příkladná a evangelní otcovská láska svatého Nektária se nevyčerpává pouze duchovním vedením mnišek, nýbrž zahrnuje v sobě zcela všestrannou péči: jako moudrý hierarcha se stará o jejich stravu, oblečení, zdravotní stav, rukodělnou práci, stavební úpravy, pečuje o monastýrskou zahradu, buduje studnu, myslí na příbuzné mnišek a návštěvy v monastýru. Těžko dnes uvěříme, že svým mniškám dokonce opravoval jejich topánky. Za zmínku stojí i to, že za svého trvalého pobytu v Athénách posílal mniškám takové potřebné věci a vybavení, jako je káva, cukr, mnišská roucha, olej či lampády.

Dalším obdivuhodným rysem světce byla jeho prostota a skromnost. Nejenže nikdy nedával na odiv svou biskupskou hodnost, byl často považován spíše za prostého klerika a mnohými přehlížen, přestože nikdy neprestal být významným metropolitou, kazatelem, církevním spisovatelem a ředitelem věhlasné církevní školy. Historická zkušenost a svědectví mnoha osob ukázaly, že „vladyka Nektários žil sám příkladným asketickým životem“⁴⁴. „Učil se u svatých Otců. Byl velmi pokorný a dobrosrdečný, měl čistou duši. Nikdy nikoho neodsuzoval a nikomu se nemstil.“⁴⁵

Jednou za sv. Nektáriem na Eginu přišel jeho duchovní syn, který jej poznal v době své vojenské služby v Athénách, kdy byl světec stále ještě ředitelem Církevní školy bratří Rizariových, a s nímž jej pojilo silné duchovní pouto. Řeč je o dnes již věhlasném starci Filotheovi Zervakovi (1884–1980) z ostrova Paros⁴⁶. Jelikož si ještě jednou přál setkat se se svým

⁴³ Βίη ΓΕΩΡΓΙΟΣ, (Αρχιμ.). *Ο άγιος Νεκτάριος ως πνευματικός πατήρ των μοναχών*. Άγιον Όρος 1998, s. 150.

⁴⁴ ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΣ, Μ. Π. Άγιος Νεκτάριος Πενταπόλεως, σ. 163–164. Citováno podle: KRYŠTOF, arcibiskup. *Svatý Nektários Eginský, metropolita pentapolský*. Prešovská univerzita v Prešově, PBF, Série: Patristická knižnica 8, Prešov 2005, s. 43.

⁴⁵ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ, Αρχιμ. (ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ). *Ο Άγιος Νεκτάριος ο Κορυφαίος και Λαοφιλής των Καιρών μας*. Vyd. Π. ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ ΑΡΧΙΜ, 2009, s. 135–136.

⁴⁶ Kromě starce Filothea Zervaka byla ještě jedna duchovní osoba, která se těšila blízkosti sv. Nektária. Nebyl jí nikdo jiný než otec Amfilochios (Makris), který si vždy velmi přál poznat svatého metropolitu Nektária. Otce Amfilochia jako jednoho z mála osob pozval sv. Nektários k sobě domů a nechal jej u sebe přespat. Pozn.: Otec Amfilochios (Makris,

duchovním otcem a zpovědníkem a při svém pobytu v Soluni se dozvěděl, že se sv. Nektários nachází na Egině, okamžitě za ním zamířil. Když se blížil k monastýru Sv. Trojice, zahlédl jakéhosi starce s podkasanou řízou, připevněnou za pás, ve slaměném klobouku, chránícím jej před silným horkem, jak pracuje na monastýrské zahradě a ryje. Byl právě srpen, půl druhé odpoledne. Nesnesitelné vedro. Starec Filotheos se domníval, že jde o nějakého pracovníka monastýru, kterému, aby si nezašpinil své vlastní oblečení, dali k nošení tmavou řízu. Starec Filotheos přistoupil ke sv. Nektáriovi, aniž ho byl poznal, a zeptal se poměrně stroze, zda je tady někde „vladyka (Nektários)“. „Ano, je tady,“ dostalo se mu odpovědi. „Uvnitř monastýru.“ Starec Filotheos mu tedy řekl, aby pro vladyku (N.) zašel a řekl mu, že za ním přišel jeho duchovní syn, nyní diákon, a že by ho rád viděl. Nakonec sv. Nektários uvedl příchozího do vstupních prostor monastýru a řekl mu, aby zde počkal, že vladyku zavolá. Za necelých pět minut se v hale objevil sám sv. Nektários, kterého náhle starec Filotheos zcela zřetelně poznal. Přiběhl k místu, kde stál, poklekl na kolena a s pláčem jej prosil za odpuštění za to, jak ponižujícím způsobem s ním před tím mluvil a jak se k němu v nevědomosti hrubě choval jako k nějakému dělníkovi. „Ach, můj učitel a duchovní můj otec, sama bezměrná pokora!“⁴⁷ zvolal tehdy starec Filotheos. Za pár let poté, v roce 1913, když byl starec Filotheos vysvěcen na kněze, přišel na Eginu za svým duchovním otcem Nektáriem ještě jednou, aby od něj přijal požehnání. Tehdy mu sv. Nektários udělil několik velmi cenných rad o kněžské službě a přezehnal jej svým „malým“ náprsním křížem, který nikdy, ani na chvíli, neodkládal a s nímž je spojeno mnoho zázračných událostí v životě světce.⁴⁸

POUČENÍ SVATÉHO NEKTÁRIA O MNIŠSKÉM ŽIVOTĚ

Opětovně je třeba vyzdvihnout i tu skutečnost, že ačkoli prožil svatý Nektários jako mnich pouhé tři roky v kinoviálním monastýru na Chiu, dokonale poznal hlavní smysl a podmínky mnišského života a ze zkušenosti vždy hovořil o nesnadných životních zápasech mnicha. „Připomínám hlavní zásady mnišského zřízení (života): Předně: *sebezapření*. Tím je

---

+1970) působil jako igumen monastýru Svatého Jana Teologa na ostrově Patmos a později i duchovník osazenstva ženského kláštera na stejnojmenném ostrově.

⁴⁷ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ, Αρχιμ. (ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ). *Ο Άγιος Νεκτάριος ο Κορυφαίος και Λαοφιλής των Καιρών μας*. Vyd. Π. ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ ΑΡΧΙΜ, 2009, s. 135–136.

⁴⁸ Viz tamtéž, s. 136.

zřeknutí se vlastní vůle a poslušnost. Za druhé: *trpělivost a pokora*. A za třetí: *bdělost a rozlišování*.⁴⁹

O mnišském životě svatý Nektários učil následovně: „Mnišské zřízení je neustálé vyhlížení Boží tváře a touha po Něm, jakož i silný éros (tj. zamilovanost) k Němu, neustále k Bohu směřující.“ A dále: „Mnich nabízí své srdce jen Jemu, jako oběť a posvátný, neposkvrněný, v lásce zdokonalený dar.“⁵⁰ Kromě jiných se svatý Nektários vyznačoval dvěma mimořádnými duchovními dary: prozířetelností a darem rozlišování. Jedné mnišce, která projevila nenávist vůči igumeně Xénii, svatý Nektários napsal tato slova: „Věz, že tvé srdce má ve své hloubi ke tvé dobré představené Xénii zakořeněnou lásku, kterou se ale d'ábel pokouší vykořenit z důvodu závesti k tobě a pomsty vůči Xénii.“ „Měj odvahu,“ píše dále svatý biskup Nektários, „a nezoufej, Bůh je s námi.“⁵¹ Svatý Nektários byl obdařen, jak již bylo naznačeno, též darem rozlišování a díky němu byl schopen vést mnišky s ohledem na jejich tělesné síly a výdrž, věk, nadání a výchovu, které obdržely ještě ve světě. V kinoviu, vpravdě pravoslavném společenství, jehož duchovním vůdcem byl svatý Nektários, se zápas, smysl a touhy staly společnými, nicméně, lidské osobnosti a jejich originalita svůj význam nepozbyly.⁵²

Svatý Nektários například radil mniškám, aby vůbec nevycházely z monastýru, ale aby raději daly přednost klidu (hesychii).⁵³ Nicméně, jedné z uchazeček o mnišství Kasiáně dovolil, aby navštívila své příbuzné, neboť se bál, že její nostalgie se stane „příčinou celého jejího neutěšeného stavu“, jak jí osobně v dopise psal, „a proto chci, aby (tato nostalgie) přestala“⁵⁴. Podobně radil i dalším mniškám, aby nepřeceňovaly své síly, neunavovaly se nad míru, nezachovávaly příliš přísné posty, které by je zcela vyčerpaly, neboť ženy mají slabší organismus než muži. Své duchovní děti (mnišky) nepřestával svatý Nektários nabádat, aby vždy zápasily proti depresi a zármutku; nejznámější jeho myšlenky k tomuto tématu se nacházejí

⁴⁹ *Επιστολή 75*, s. 160. Citováno podle ΓΕΩΡΓΙΟΣ, (Αρχιμ.). *Ο άγιος Νεκτάριος ως πνευματικός πατήρ των μοναχών*. Άγιον Όρος 1998, s. 153.

⁵⁰ *Επιστολή 44*, s. 118. Tamtéž, s. 153.

⁵¹ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, (Αρχιμ.). *Ο άγιος Νεκτάριος ως πνευματικός πατήρ των μοναχών*. Άγιον Όρος 1998, s. 154.

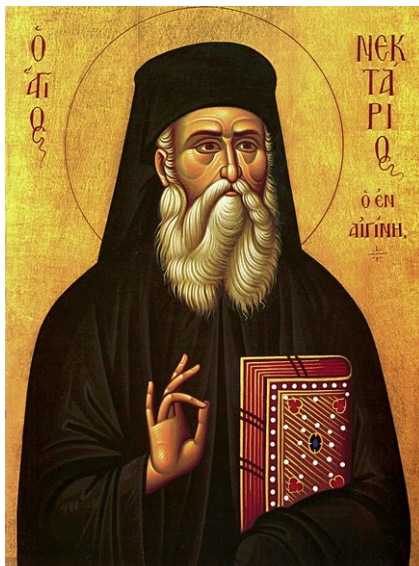
⁵² Viz tamtéž, s. 155.

⁵³ *Επιστολή 9*, s. 48. Tamtéž, s. 156.

⁵⁴ *Επιστολή 32*, s. 90. Tamtéž, s. 156.

v jeho dopisech igumence Xénii, které připomínal, že jejím povoláním v monastýru je být duchovní matkou. A jako představená monastýru má žít nikoli pro sebe, ale pro své společenství sester, vždyť skrze toto společenství žije ve skutečnosti pro Boha.⁵⁵ Podle svatého Nektária by měl poslušník naslouchat svému duchovnímu otci zejména při výkladech kritických témat vztahujících se k mnišské cestě⁵⁶, kde mu jeho duchovník může sdělit, jaká je Boží vůle. To mu pomáhá zápasit bez pochybností.

Výše uvedené citáty a fragmenty z duchovního pastýřství svatého Nektária svědčí o tom, jak vysoce osvíceným a dokonalým učitelem byl a jakým musel být ještě dříve, než se rozhodl vést ostatní. Svatý Nektários k tomu dodává: „Usilujte o lásku. Dokonalá láska přináší dokonalost ve víře a v naději.“ „Mějte touhu zejména po lásce k Bohu.“ „Milujte, abyste byly milovány. Trvejte v lásce, abyste získaly lásku. Dejte Bohu celé své srdce, abyste zůstaly v lásce.“⁵⁷ Svatý Nektários neopomněl připomínat mniškám, že jejich život má být zdokonalen pro jejich nebeského Ženicha – Krista. Vůči své osobě vyžadoval svatý Nektários od mnišek naprostou poslušnost, ačkoli se vyhýbal jakémukoli sklonu k uctívání své osoby.

SVATÝ NEKTÁRIOS JAKO SKUTEČNÝ DIVOTVŮRCE

Zbožný věřící lid uctívá sv. Nektária a klaní se jeho svaté památce, neboť v něm rozpoznal velkého světce, obdařeného od Boha velkými a blahodátnými dary, které díky svému vpravdě zbožnému životu přijal v plnosti

⁵⁵ Viz ΓΕΩΡΓΙΟΣ, (Αρχμ.). *Ο άγιος Νεκτάριος ως πνευματικός πατήρ των μοναχών*. Αγιον Όρος 1998, s. 156–157.

⁵⁶ Za zmínku stojí, že sv. Nektários ve svém monastýru na Egině postříhl několik mnišek na diakonisy, učinil tedy něco, co bylo v pravoslavné Církve dlouho mimo jakoukoli praxi. Jeho nově obnovenou tradici poté přijali i někteří řečtí biskupové.

⁵⁷ *Επιστολή 116*, s. 224. Citováno podle ΓΕΩΡΓΙΟΣ, (Αρχμ.). *Ο άγιος Νεκτάριος ως πνευματικός πατήρ των μοναχών*. Αγιον Όρος 1998, s. 158.

Boží milosti a Jeho požehnání. Díky těmto božským charizmatům a pokorou získané blahodati sv. Nektários činil a nadále činí mnohé zázraky. Je tedy zejména velkým činitelem zázraků, jak o tom svědčí kromě jiného pozoruhodné uzdravení Stavrose Kalkandise (1923–1996), řeckého kvadрупlegika, tedy člověka s ochrnutými nohama i rukama. Ten po svém uzdravení, dosvědčeném věhlasnými americkými lékaři⁵⁸, činil po zbytek života velkou osvětu, působil v rámci Spolku invalidů v Řecku a všemožně až do konce svého života šířil úctu ke svému svatému zachránci – divotvůrci eginskému Nektáriovi.⁵⁹

SVATÝ NEKTÁRIOS JAKO VZDĚLANEC A PLODNÝ CÍRKEVNÍ SPISOVATEL

Sv. Nektários však zasluhuje pozornost také z jiných důvodů. Jedním z nich je skutečnost, že byl sám velkým vzdělanecem své doby a církevním spisovatelem *par excellence*, jenž zanechal nesmazatelnou stopu v mnoha teologických a pastýřských oborech, jakož i v etické nauce pravoslavné Církve. Nadto byl déle než dvacet let vzorným učitelem a pedagogem, což se odrazilo ve vynikající pověsti Církevní školy bratří Rizariových pro budoucí duchovní osoby.

„Pokud svatého Nektária nepoznáme také z této stránky, nepoznáme jej v celé jeho šířce a hloubce,“⁶⁰ dosvědčuje archimandrita Nektários (Ziobo-

⁵⁸ V Americe (New Yorku) byl Stavros Kalkandis po těžkém zranění páteře v péči Dr. Howarda Raska, vynikající chirurga a osobního lékaře tehdejšího amerického prezidenta Roosevelta. Ten jej také operoval a později mu na vlastní náklady zajistil rehabilitaci u svých kolegů v USA. Jeho naděje na uzdravení však byly minimální, jak se o zdravotním stavu Stavrose Kalkandise vyjádřili americké špičky tehdejší neurochirurgie. Ještě v Americe mu Dr. Rask naznačil, že nesmí zoufat, ale obrátit svou pozornost spíše k Lékaři duší i těl – k Bohu. Stavros Kalkandis tomuto náznamu příliš nerozuměl a vzhledem k tomu, že byl v té době k otázkám víry ještě spíše chladný či lhostejný, byl tímto přístupem lékaře-vědce, kterému tolik důvěřoval, spíše zklamán. Po svém návratu zpět do Řecka, ani ne po patnácti dnech, jej náhle v nemocnici navštívil starec Filotheos Zervakos z monastýru Longobardos na ostrově Paros, který byl v mládí sám duchovním dítětem sv. Nektária. A byl to právě starce Filotheos, který Stavrose Kalkandise přivedl ke sv. Nektáriovi, na jehož přímlyvy Hospodin nemocnému daroval v roce 1971 úplné zdraví. Více viz NEKTARIOΣ, Αρχιμ. (ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ). *Ο Άγιος Νεκτάριος ο Κορυφαίος και Λαοφιλής των Καιρών μας*. Vyd. Π. ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ ΑΡΧΙΜ, 2009, s. 429.

⁵⁹ NEKTARIOΣ, Αρχιμ. (ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ). Παράρτημα περί Σταύρου Καλκανδή πρωϊνή τετραπληγικού. In: *Ο Άγιος Νεκτάριος ο Κορυφαίος και Λαοφιλής των Καιρών μας*. Vyd. Π. ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ ΑΡΧΙΜ, 2009, s. 427–464.

⁶⁰ NEKTARIOΣ, Αρχιμ. (ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ). *Ο Άγιος Νεκτάριος ο Κορυφαίος και Λαοφιλής*

las), autor jednoho z obsáhlých pojednání o tomto světcí. Právě při pohledu na světcovo dílo a při bližším seznámení s jeho knihami můžeme lépe pochopit jeho vnitřní duchovní svět, zejména pak jeho vztah k Bohu, jakož i veškeré jeho teologické poznání a osobní vyznání, které se odráželo v jeho inspirovaném spisovatelském umění. Vždyť díky poznání jeho díla a myšlenek se lze také důkladněji seznámit s pravdami (a základy) pravoslavné víry, které světec zastával, což napomáhá každému věřícímu k jejich dokonalejšímu osvojení.

Dalším charakteristickým rysem sv. Nektária byly nepřetržité životní zkoušky a pronásledování, které nepřestaly ani v závěru jeho života, ba naopak. Jak to, že vůbec našel mravní sílu a odvahu, jakož i duševní výdrž k sepsání knih takového obsahu, které zasáhly do tolika oborů teologické vědy? Odpověď na tuto otázku dává jeden z jeho žáků, dnes již nežijící prof. Panajotis Bratsiotis, podle něž je vědecká činnost metropolitů pentapolského Nektária jako teologa a skutečného hierarchy-vzdělance něčím, co je hodno zájmu a projevu úcty všech.⁶¹ „Tento svatý hierarcha se ukázal být ctihodným pokračovatelem řecké svatootecké tradice, neboť nejen že výborně snoubil v jedno teorii a praxi s řeckou křesťanskou moudrostí, ale rovněž vroucí lásku k literatuře se sklonem k posvátné hesychii a askezi.“⁶²

Odpověď na to, jak mohl sepsat díla takového významu, a navíc v tak vysoké kvalitě a množství, dává jeho vlastní osobnost, která v sobě nechala vzklíčit semeno Boží blahodati a přijímala skrze věrnou evangelní poslušnost a plnění Kristových svatých přikázání do svého srdce „blahodat’ za blahodati“ (viz J 1,15–17⁶³). Proto u něho mnozí pozorovali zvláštní fenomén nevyčerpatelných zásob duševních i mravních ctností.⁶⁴ To, že se nikdy nevzdával a neklesal na mysli, dávalo smysl jeho asketickému zápa-

---

των Καιρών μας. Vyd. Π. ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ ΑΡΧΙΜ, 2009, s. 228.

⁶¹ Viz tamtéž, s. 228–229.

⁶² ΜΑΤΘΑΙΑΚΗΣ, Τίτος (Αρχιμ.). Όσιος Νεκτάριος Κεφαλάς, Αθήναι 1985, σ. 106. Citováno podle: ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ, Αρχιμ. (ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ). *Ο Άγιος Νεκτάριος ο Κορυφαίος και Λαοφιλής των Καιρών μας*. Vyd. Π. ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ ΑΡΧΙΜ, 2009, s. 228–229.

⁶³ „Jan o něm vydával svědectví a volal: 'Toto je ten, o němž jsem řekl: Ten, který přichází za mnou, je přede mnou, neboť byl dříve než já.' A my všichni jsme vzali z jeho plnosti, a to milost za milost. Neboť Zákon byl dán skrze Mojžíše, ale milost a pravda se stala skrze Ježíše Krista.“

⁶⁴ Viz ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ, Αρχιμ. (ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ). *Ο Άγιος Νεκτάριος ο Κορυφαίος και Λαοφιλής των Καιρών μας*. Vyd. Π. ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ ΑΡΧΙΜ, 2009, s. 229.

su za očistění srdce a sjednocení s Bohem, po němž toužil více než po čemkoli jiném.

Svatý Nektários byl jedním slovem vzorným příkladem nám všem, kteří vidíme svoji nedostatečnost před Bohem, ale současně chováme naději na Jeho milosrdenství. Svátý Nektários byl také plně oddaný Bohu, byl pevný jako diamant, a neustále postupoval vpřed, aby naplnil své nitro životadárným nektarem, jímž je Duch Svátý. I v tom lze spatřovat výzvu pro náš vlastní pozemský život.

Jeho spisovatelská dráha začala vlastně již v Konstantinopoli, kde si jako patnáctiletý žák zapisoval výroky a citace ze Svatého Písma, ze svatých církevních Otců, ze starověkých řeckých filosofů, a takto nashromážděný materiál si pak neustále přenášel s sebou a nadále jej doplňoval. Nakonec jej vydal v době svého působení na Církevní teologické škole bratří Rizariových, kde tento materiál vydal ve dvou svazcích, z nichž druhý pojmenoval *Προθεωρία περί της Ελληνικής Φιλοσοφίας, ως προπαιδείας εις τον Χριστιανισμόν*⁶⁵, což je možné při absenci českého oficiálního překladu reprodukovat asi jako „Úvod do řecké filosofie jako průpravné výchově k přijetí křesťanství“.

Jak již bylo naznačeno, dílo sv. Nektária je působivé a zahrnuje rozmanitou teologickou syntézu, která svědčí o vysoké vzdělanosti a erudici. To, co udivuje snad vůbec nejvíce, je originalita a autenticita, která vede každého čtenáře k přesvědčení, že spisovatel, o němž je řeč, psal z vlastní znalosti, čerpal z vlastní zkušenosti a dotýkal se témat svým způsobem z jiného – nebeského světa.⁶⁶

SLOVO ZÁVĚREM ANEB HISTORICKÝ KONTEXT DOBY SV. NEKTÁRIA

Doba, v níž svatý Nektários žil, byla nesnadná a pro novodobý řecký stát politicky a společensky velmi komplikovaná. Zápas za národní uvědomění, zachování svébytné kultury, jazyka, jakož i intenzivní snahy o vymanění zbylých oblastí s řeckým živlem zpod nadvlády Osmanské říše, vyzývaly řecký národ ke každodenním velkým obětím. Navíc byly doprovázeny těžkými zkouškami, které ohrožovaly pravoslavnou víru a zbožnost. Řecké-

---

⁶⁵ Viz tamtéž, s. 230.

⁶⁶ Pokus o kompletní výčet knih a pojednání sv. Nektária lze nalézt v Příloze k této publikaci.

mu národu zcela cizí německá aristokracie, která byla určena evropskými mocnostmi k administrativní správě země, nechápala plně ducha místní pravoslavné zbožnosti ani tradice s ní spojené, a možná ani nechtěla. Vždyť sami její představitelé byli jiného (římsko-katolického) vyznání. Jedním z charakteristických rysů cizí vládní garnitury byla snaha o značně bezohlednou reformu Řecké pravoslavné církve, konkrétně o její zesvětštění, zejména na úkor mnišství.⁶⁷ Za vlády „Bavorů“ (tzv. *Vavarokratia v letech 1833–1843*) bylo uzavřeno a zkonfiskováno téměř 412 z 593 monastýrů; mniši byli násilně deportováni a vyzýváni, aby všichni, kteří jsou mladší čtyřiceti let, opustili monastýr a oženili se.⁶⁸

Profesorka Athénské univerzity Varvara Jannakopulu ve svém díle o ženském mnišství ve spojitosti se svatým Nektáriem (Eginským) uvádí, že tehdejší vlna protestantismu, která Církev zasáhla a která měla vést k odcizení od pravoslavných tradic a zbožnosti, zasáhla mimo jiné též mnišství. „Mniši byli vyloučeni ze školy i ze společnosti.“ Řecké školství začalo být organizováno dle německého univerzitního systému, teologické školství nevyjímaje: lektory se stávali němečtí (protestantští) vyučující. Německá propaganda zcela systematicky usilovala o přerušení vlivu Řecké pravoslavné církve, resp. mnišství, na okolní společnost. Hlavní úder byl veden proti monastýrům, které se již v době Byzance staly přirozenými školami toho, co je nazýváno „Romiosíni“ (Ρωμηοσύνη⁶⁹). Mnišství se i přes své partiální nedokonalosti a chyby stalo jednou provždy místem „formování řecké-

⁶⁷ *Dějiny Řecka*. Red. Hradečný, P. a spol. Nakladatelství Lidové noviny 1998, s. 300–303.

⁶⁸ Více viz *Νεο-ειδωλολατρικές περιπλανήσεις και η αληθής εμπειρία της Εκκλησίας μας*. Άγιον Όρος 2002, s. 75. Řecká inteligence často podléhala pokušení spojit síly s evropskými mocnostmi, které však více než potřeby řeckých obyvatel sledovaly své vlastní vize a mocenské plány. Necitlivé provádění značných státních reforem ve všech oblastech života nechtěně vyzývalo opakovaný odpor národních buditelů, jakým byl Kolokotronis a další. V této době, příznačně nepřátelským postojem k mnišství, se postupně vytrácely vysoké ideje svatootecké vzdělanosti a úcty k teologickému pokladu pravoslaví. Srov. ΓΕΩΡΓΙΟΣ, (Αρχιμ.). Ορθόδοξος ανθρωπολογία και παιδεία. In: *Ορθοδοξία και Ουμανισμός. Ορθοδοξία και Παπισμός*. Άγιον Όρος 1998, s. 43.

⁶⁹ „Romiosíni“, nesprávně překládáno jako „helénismus“, je pokračováním Římské říše a všeho, co ji charakterizovalo zejména v době existence Byzantské říše, která je sama o sobě pojmem západní provenience, zatímco sami Řekové, obyvatelé této říše, ji ke své identifikaci neužívali. V tomto smyslu a ve spojitosti s pojmem „Romiosíni“ hovoříme o něčem, co má mnohonárodnostní charakter, čemu však ze všeho nejvíce dominuje řecká civilizace a řecký jazyk. Tato řecká civilizace byla však pokřesťanštěna, a také proto hovoříme o „pokřesťanštěném helénismu“, a nikoli o helénizaci křesťanství. Více archimandrita Joakim Ikonimikos. *Co je to Romiosíni?* (překl. z řeckého jazyka: Αρχιμ. Ιωακείμ Οικονομικός. Γενικός Αρχιερατικός Επίτροπος Ι. Μ. Κίτρου. *Τι είναι η Ρωμηοσύνη*;) Dostupné na internetu: <<http://www.amen.gr/article/ti-einai-i-rwmiouni>>.

ho pravoslavného uvědomění, zachování řeckých pravoslavných základů společnosti, posvěcením, místem zbožštění, vyzdvižením významu novomučednictví a obecně místem, které vedlo zápas proti silnému vlivu islamizace a odřechtění⁷⁰.

A právě do této doby se rodí svatý Nektários. V jeho osobě se v tomto sociálně-politickém ovzduší, tolik nepřátelském vůči rozkvětu mnišského ideálu, objevuje pastýř, který vede malé společenství žen, které později zapůsobí na desítky a stovky dalších, směřujících ke stejnému křesťanskému ideálu. Dokonce ani ze strany Synodu vlastní Církve se vladyka Nektários za svého života nedočkal uznání svého díla; stalo se tak až čtyři roky po jeho blaženém zesnutí, kdy byla činnost ženského monastýru Svaté Trojice na Egině konečně oficiálně uznána.

Podle svatého Řehoře Palamy je smyslem odchodu mnicha ze světa předně jeho vlastní očistění od vášní, a to z důvodu vzdálení se od příčin, které vášně mohou rozněcovat. Očistění od vášní a egoismu však není konečným cílem mnicha, jde spíše o předpoklad k úspěšnému završení jeho blaženého konce, k dosažení *tajenné jednoty s Bohem* (μετά του Θεού μυστική ένωση)⁷¹. Takového sjednocení svatý Nektários dosáhl, a to navzdory (či snad díky?) mnoha zkouškám, nesnadnému životu za branami svého *monastýru pokání*⁷², ale především díky své bezmezné pokoře, kterou se ve všech projevech svého života vyznačoval.

Svatý Nektários, pevně zakotvený ve starobylé svatootecké tradici, se stal současnou pravoslavnou osobností *par excellence*, neboť v sobě spojil svatost života, pravoslavnou víru a učení spolu s blahodatnými projevy činění zázraků. A tak nezbyvá než zopakovat navždy platnou moudrost, která praví, že u svatých Božích lidí je vše naplněno radostí, poučením a prospěšností, jak jejich život, tak i jejich smrt.

Kéž i nás přivede tento zbožný příklad k pokání a ke spáse!

---

⁷⁰ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Χ. Β. Η κρίσις του μοναχισμού κατά το δεύτερο ημίσιον του 19ου και τις αρχές του 20ου αιώνας και ο άγιος Νεκτάριος. In: *Ο γυναικείος μοναχισμός και ο Άγιος Νεκτάριος*. Red. Αχίλλευς Γ. Χαλδαιάκης. Αθήναι 1998, s. 116.

⁷¹ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, (Αρχιμ.). *Η περί μοναχισμόν διδασκαλία των αγίων ιεραρχών Γρηγορίου του Παλαμά και Νεκταρίου Πενταπόλεως των θαυματουργών*. Άγιον Όρος 1998, s. 138.

⁷² Μονή της μετανοίας – místo přijetí mnišství, tedy monastýr, kde došlo k mnišskému postřihu či přijetí schimy.

PŘÍLOHY

Chvalozpěv svatého Nektária Eginského „Nevěsto Panenská“

„Nevěsto Panenská“ (řec. Αγνή Παρθένε *čili* Agní Parthéne) je paraliturgický chvalozpěv, tj. píseň s duchovním obsahem, netvořící však součást bohoslužby. Svatý Nektários jej složil za doby svého působení ve funkci ředitele Církevní školy bratří Rizariových v Athénách. Ve svém chvalozpěvu oslavil Boží Matku, neboť si přál ještě více prohloubit svůj modlitební vztah k Přesv. Bohorodici.

Ústní podání, tradované v Monastýru sv. Nektária na ostrově Egina v Řecku, praví, že sama Vládkyně Bohorodice se světcí zjevila a žádala, aby zaznamenal tento zvláštní chvalozpěv, který se chystaly přednést zástupy andělů. Tímto chvalozpěvem byla právě „Nevěsta Panenská“. Originál rukopisu je stále k vidění na stole v monastýrské pracovně sv. Nektária, která je dnes součástí tohoto monastýru.

Originální melodii k tomuto hymnu napsal anonymní skladatel ze Svaté Hory Athos, který rovněž potvrdil své vidění, které se mu stalo před tím, než začal melodii komponovat. Nahrávky melodie se ujali mniši z monastýru Simonopetra, kteří tak významně přispěli k popularizaci tohoto hymnu v pravoslavné Církvi i za hranicemi Sv. Hory a Řecka.

Díky své popularitě byl hymnus přeložen do mnoha jazyků a originální melodie byla upravena tak, aby vyhovovala konkrétní národní tradici chrámového zpěvu. Kromě řeckého pravoslavného prostředí se tento chvalozpěv hojně užívá jako doplněk bohoslužebného zpěvu i v jiných pravoslavných zemích, například v Rusku, kde je známa jeho verze s označením „Valámský nápěv“. V poslední době vznikají pokusy o jeho přednes také v českém prostředí a v českém jazyce.

Chvalozpěv o Přechisté Panně Marii, vzešlý z pera sv. Nektária, se stal součástí původně tzv. *Malého Theotokária* (vydaného nejprve roku 1905 v Athénách a později přepracovaného do tzv. *Velkého Theotokária* z r. 1907). Tento hymnus se dnes dokonce někde používá nejen v průběhu svatého Přijímání (tzv. Přičastnu) při svaté Liturgii, ale i na počátku Večerní bohoslužby. Svatohorský mnich z monastýru Simonopetra pravil, že hudbu (tj. melodii) k tomuto hymnu nesložil proto, aby byla nutně zpívána pouze v chrámu, ale například i během práce, při chůzi či jiné aktivitě. V zásadě tedy nejde o liturgický chvalozpěv, a jako takový by v chrámu během svaté bohoslužby ani přednášen být neměl. Je spíše vítanou součástí koncertů pravoslavné duchovní hudby.

Chvalozpěv v řeckém originálu, jeho transkripce a český překlad

Slo- ky	Řecký originál	Transkripce	Český překlad
1. Αα	Ἀγνή Παρθένε Δέσποινα, ἄχραντε Θεοτόκε,	Agní Parthéne Déspina, Áchrante Theotóke,	Přečistá Panno a Vládkyně, ó slavná Bohorodice,
R	Χαῖρε νύμφη ἀνύμφευτε.	Chére Nímfi Anímfeffe.	Raduj se, Nevěsto Panenská.
1. Αβ	Παρθένε μήτηρ ἄνασσα, πανένδροσέ τε πόκε. R	Parthéne Mítir Ánassa, Panéndrose te póke. R	Panenská Matko a Královno, ó Rouno Duchem zrozené. R
1. Βα	Ύψηλότερα οὐρανῶν ἀκτίνων λαμπρότερα, R	Ipsilotéra Uranón, aktínon lamprotéra, R	Výšino nadnebeská a Záře nad slunce jasnější, R
1. Ββ	Χαρά παρθενικῶν chorῶν ἀγγέλων ὑπερτέρα. R	Chará parthenikón chorón, angélon ipertéra, R	Útěcho řad panenských, Tys nad Anděly ctěnější, R
1. Ca	Ἐκλαμπρότερα οὐρανῶν, φωτὸς καθαρωτέρα, R	Eklamprotéra uranón fotós katharotéra, R	Tys zářivější nad Nebesa a nad světlo jsi čistější, R
1. Cβ	Τῶν οὐρανίων στρατιῶν, πασῶν ἁγιωτέρα. R	Ton Uranión stratión pasón agiotéra. R	a nad nebeské Zástupy, ó Marie, jsi světější. R
2. Αα	Μαρία ἀειπάρθενε κόσμου παντός Κυρία, R	María Aipárthene kósmu pantós Kiría, R	Marie, vždy Panno, ó celého světa Paní, R
2. Αβ	Ἄχραντε νύμφη πάνανγε, Δέσποινα Παναγία. R	Áchrante Nímfi Pánagne, Déspina Panagía, R	Neposkvrněná Nevěsto, ó Všesvatá, Vládkyně Přečistá, R
2. Βα	Μαρία νύμφη ἄνασσα, χαρὰς ἡμῶν αἰτία, R	María Nímfi Ánassa, charás imón etía, R	Marie Nevěsto, ó Vládkyně, Radosti naší Příčino, R
2. Ββ	Κόρη σεμνή, Βασίλισσα, Μήτηρ ὑπεραγία. R	Kóri semní Vasilissa, Mítir iperagía, R	Dcero vznešená, ó Královno, Tys Matka Přesvatá. R
2. Ca	Τιμιωτέρα Χερουβίμ, ὑπερενδοξότερα, R	Timiotéra Cheruvím, iperendoxotéra R	Tys vyšší nad Cherubíny, nade vše jsi slavnější, R
2. Cβ	Τῶν ἀσωμάτων Σεραφίμ, τῶν θρόνων ὑπερτέρα. R	Ton asomáton Serafim, ton Thrónon ipertéra. R	a nad beztělesné Serafíny a Trůny jsi vyšší. R
3.	Χαῖρε τὸ ᾄσμα	Chére to ásma	Raduj se, Zpěve

Aα	Χερουβίμ, χαῖρε ὑμνος ἀγγέλων, R	Cheruvím, chére ímnos ángélon, R	cherubínský, raduj se, ó Hymne andělský, R
3. Aβ	Χαῖρε ὡδὴ τῶν Σεραφίμ, χαρά τῶν ἀρχαγγέλων. R	Chére odí ton Serafím, chará tón Archangélon, R	Raduj se, Písni serafínská, ó Radosti archandělů, R
3. Ba	Χαῖρε εἰρήνη καὶ χαρά, λιμὴν τῆς σωτηρίας, R	Chére iríni ke chará, limín tis sotirías, R	Raduj se, Pokoji a Radosti, ó Přístave spasitelný, R
3. Bβ	Παστὰς τοῦ Λόγου ιερά, ἄνθος τῆς ἀφθαρσίας. R	pastás tu Lógu ierá, ánthos tis aftharsías, R	Svatý Příbytku (Boha) Slova, ó Květe neporušitelný, R
3. Ca	Χαῖρε παράδεισε τρυφῆς, ζωῆς τε αἰωνίας. R	Chére Parádisē trifis, zoís te eonías, R	Raduj se, něžný Ráji, ó Živote věčný, R
3. Cβ	Χαῖρε τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, πηγὴ ἀθανασίας. R	Chére to xílon tis zoís, pigí athanasías. R	Raduj se, Dřevo života, ó Prameni nesmrtnosti. R
4. Aα	Σὲ ἱκετεύω Δέσποινα, σὲ νῦν ἐπικαλοῦμαι. R	Se iketévo Dés pina, Se, nin, epikalúme, R	K Tobě se modlím, své Vládkyni, jen k Tobě upínám oči své, R
4. Aβ	Σὲ δυσωπῶ Παντάνασσα, σὴν χάριν ἐξαιτοῦμαι. R	Se disopó Pantánassa, Sin chárin exetúme. R	Tebe prosím, všech Královnou, Svou milost daruj duši mé. R
4. Ba	Κόρη σεμνὴ καὶ ἄσπλε, Δέσποινα Παναγία, R	Kóri semní ke áspile, Déspina Panagía, R	Vznešená Dívko bezhršíšná, Tys nejsvětější Vládkyně, R
4. Bβ	Θερμῶς ἐπικαλοῦμαι σε, ναὲ ἡγιασμένε. R	Thermós epikalúme Se, Naé igiasméne, R	Vzývám Tě s vírou, vroucností, ó nejctěnější Svatyně, R
4. Ca	Ἀντιλαβοῦ μου, ρῦσαι με ἀπὸ τοῦ πολεμίου R	Antilavú mu, ríse me apó tu polemíu, R	Buď Štítem mým i Vojevůdkyni v mém zápolení pozemském, R
4. Cβ	Καὶ κληρονόμον δεῖξόν με ζωῆς τῆς αἰωνίου. R	Ke klironómon díxon me zoís tis eoníu. R	a do věčného Království, ó Přímľuvkyně, uveď mne. R

Agní Parthéne Déspina

*Přečistá Panno a Vládkyně, ó slavná Bohorodice!
Panenská Matko a Královno, ó Rouno Duchem zrosené!
Výšino nadnebeská a Záře nad slunce jasnější,
Utěcho řad panenských, Tys nad Anděly ctěnější.
Tys zářivější nad Nebesa a nad světlo jsi čistější
a nad nebeské Zástupy, ó Marie, jsi světlejší.*

(Refrén): Raduj se, Nevěsto Panenská!

*Marie, vždy Panno, ó celého světa Paní!
Neposkrvněná Nevěsto, ó Všesvatá, Vládkyně Přečistá!
Marie Nevěsto, ó Vládkyně, Radosti naší Příčino!
Dcero vznešená, ó Královno, Tys Matka Přesvatá.
Tys vyšší nad Cherubíny, nade vše jsi slavnější
a nad beztělesné Serafíny a Trůny jsi vyšší.*

Raduj se, Nevěsto Panenská!

*Raduj se, Zpěve cherubínský, raduj se, ó Hymne andělský!
Raduj se, Písni serafínská, ó Radosti archandělů!
Raduj se, Pokoji a Radosti, ó Přístave spasitelný!
Svatý Příbytku (Boha) Slova, ó Květe neporušitelný!
Raduj se, něžný Ráji, ó Živote věčný!
Raduj se, Dřevo života, ó Prameni nesmrtelnosti!*

Raduj se, Nevěsto Panenská!

*K Tobě se modlím, své Vládkyni, jen k Tobě upínám oči své,
Tebe prosím, všech Královnu, Svou milost daruj duši mé!
Vznešená Dívko bezhříšná, Tys nejsvětější Vládkyně!
Vzývám Tě s vírou, vroucností, ó nejctěnější Svatyně!
Buď Štítem mým i Vojevůdkyní v mém zápolení pozemském
a do věčného Království, ó Přímluvkyně, uveď mne!*

Raduj se, Nevěsto Panenská!⁷³

přeložili Jaroslav Černocký a Michal Dvořáček

---

⁷³ Přeloženo s přihlédnutím k těmto pramenům:

<http://www.pemptousia.gr/2014/11/o-perifimos-imnosagni-parthene-despina-tou-agiou-nektariou>

http://www.monastiria.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=114:2012-08-04-14-05-05&catid=95:2012-06-16-16-53-10&Itemid=61&lang=zh

<http://www.orp.gr/?p=5434>

Úcta sv. Nektária a jeho modlitební vzývání

Přesv. Bohorodice

Tajemství osoby Přesv. Bohorodice je úzce spojeno s osobou Ježíše Krista, a skrze Něj se také zjevuje a odhaluje těm, kteří znají Boha ve společenství s Jeho svatými. V roce 1907 byla v řeckém originále vydána kniha s názvem *Θεοτοκάριον*, která obsahovala sbírku 156 hymnů a 9 kánonů, z nichž mnohé byly sepsány právě sv. Nektáriem. Za celý svůj život složil světec díky své úctě a současně pomoci Přesv. Bohorodice úctyhodných 103 písně, 30 hymnů a 11 kánonů, tedy dílo obsahující přibližně pět tisíc veršů.⁷⁴

Jeden z jeho žáků svědčí o pravdivém rozměru jeho teologického a pastýřského díla, prodchnutého současně láskou ke svým žákům, takto: „Všechna jeho díla jsou inspirována jeho hlubokou vírou a vůní (pravoslavné) zbožnosti. Jeho hymny zkomponované z úcty k Přesv. Bohorodici jsou vytvořeny zejména z božského entusiasmusu (čili z mocného zánícení světcova pro Hospodina).“⁷⁵ Svatý otec Nektários si byl ostatně vždy vědom toho, že hymnografie je souběžně i teologií, která vyučuje a vychovává ke zbožnosti.⁷⁶ Mnišství, jehož byl sv. Nektários zářivým příkladem a zástupcem, je spirituálně velmi úzce propojeno s osobou Přesv. Bohorodice, a proto má podle přesvědčení samotných mnichů zcela zjevně „bohorodičný“ charakter. Srdce skladatele hymnů publikovaných v díle „Theotokáriu“ je nejenže zapáleno božskou láskou, ale současně touží po tom, aby slova hymnů, jím zkomponovaná, promlouvala do srdcí jeho duchovních dětí za tím účelem, aby se křesťané vyhnuli typizované formě modlitby, která nezůstává v srdci, nýbrž která ulpívá pouze na rtech.⁷⁷

Výše uvedené lze potvrdit písemnou korespondencí sv. Nektária. V jednom ze svých Listů mniškám na ostrově Egina radí (matce předsta-

⁷⁴ Viz ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Χ., Β. Η τιμή και ανύμνηση της Θεοτόκου. In: *Η Ποιμαντική Θεολογία του Αγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως. Πράξη και Θεωρία*. Επτάλοφος Α.Β.Β.Ε. Αθήνα 2014, s. 256.

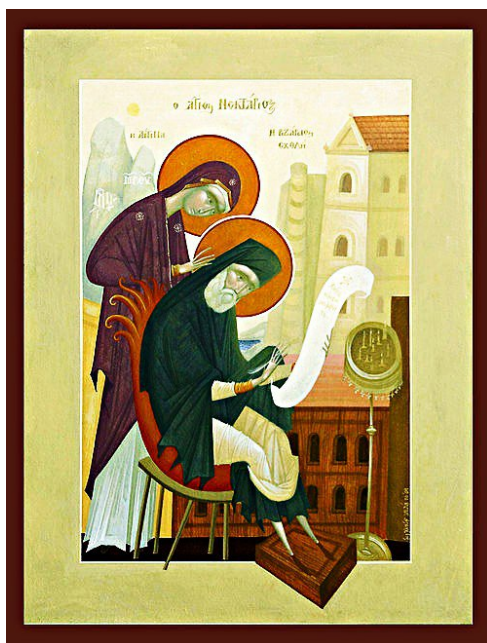
⁷⁵ Srov. ΚΟΝΣΤΑΝΤΑΡΑΚΗΣ, Θ., Ι. *Ο Πενταπόλεως Νεκτάριος Κεφαλάς*. Επετηρίς 1948, έκδ. Ενώσεως Αποφοιτών Ριζαρείου Σχολής, Αθήνα 1949, σ. 82-83. Citováno podle: ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Χ., Β. Η τιμή και ανύμνηση της Θεοτόκου. In: *Η Ποιμαντική Θεολογία του Αγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως. Πράξη και Θεωρία*. Επτάλοφος Α.Β.Β.Ε. Αθήνα 2014, s. 256.

⁷⁶ Viz ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Χ., Β. Η τιμή και ανύμνηση της Θεοτόκου. In: *Η Ποιμαντική Θεολογία του Αγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως. Πράξη και Θεωρία*. Επτάλοφος Α.Β.Β.Ε. Αθήνα 2014, s. 256.

⁷⁷ Viz tamtéž, s. 258.

vené Xénii): „V zármutcích vašich opěvujte Vládkyni Bohorodici a plně se zbavíte svých trápení.“⁷⁸

Sv. Nektários, znaje dobře duchovní význam a sílu modlitebních přímlov Matky Boží, vybízeli mnišky, aby neustále zahřívaly svá srdce ve společné modlitbě, ve vroucím prosebném oslovení Přesv. Bohorodice, jež za nás vzývá Boha a vyprošuje pro nás Jeho milosrdenství, zejména v okamžicích, kdy nepřítel lidského pokolení začíná útočit proti našemu srdci, které se může ocitnout bez ochrany neustávající modlitby Ježíšovy, aby je ve svém zlém (d'ábelském) záměru nakonec zbavil radosti a lásky, a narušil tak vnitřní klid modlícího se křesťana.⁷⁹

⁷⁸ Viz List (č. 74) sv. Nektária mniškám z monastýru Sv. Trojice na Egině. (Επιστολή 74, σ. 158). Citováno podle: ΜΑΤΘΑΙΑΚΗΣ, Τίτος (Μητροπ.). *Αγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως Κατηχητικά Επιστολαί Προς Τας Μοναχάς Ιεράς Μονής Αγίας Τριάδος Αιγίνης*. Αθήνα 1984, 270 s.

⁷⁹ Viz ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Χ., Β. Η τιμή και ανύμνηση της Θεοτόκου. In: *Η Ποιμαντική Θεολογία του Αγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως. Πράξη και Θεωρία*. Επτάλοφος Α.Β.Β.Ε. Αθήνα 2014, s. 259.

Pozoruhodná příhoda z doby pobytu sv. Nektária v Konstantinopoli

Z doby, kdy mladý Anastásios Kefalas pobýval v Konstantinopoli, se traduje událost, která dojmá svou upřímností a poukazuje na silnou víru malého chlapce, jež sv. Nektária nikdy neopustila. Jelikož byl mladý Anastásios téměř bez prostředků a zpočátku za svoji práci u jednoho obchodníka s tabákem nedostával ani mzdu, nemohl si dovolit pro sebe koupit často ani to nejzákladnější, včetně oblečení.

Život v Konstantinopoli na sklonku 19. století nebyl nijak snadný, a přestože řecká menšina byla tehdy stále ještě v tomto historii oslavovaném *Městě* početná, byla ustavičně ponižována ze strany tureckých pánů. Jak asi musel prožívat chvíle strávené v tomto historickém a pro Pravoslaví tak významném městě mladý Anastásios, když hleděl na starobylé pravoslavné chrámy, na prvním místě na „Hagiu Sofii“? Jeho život byl podle toho, co se dochovalo z různých svědectví, plný odříkání, a právě z těchto těžkostí a zkoušek se rodil jeho pevný charakter, stálost ve víře a nikdy neuhasínající naděje v Boží dobrotivost. Mladý Anastásios se později svěřil, jak si často a rád po večerech četl ve svatém Evangelii a vypisoval si z něj různé poznámky a verše, které ho zaujaly.

Nacházej se v takto těžkých sociálních podmínkách, přemýšlel, na koho se obrátit o pomoc. Jeho řecký zaměstnavatel a majitel obchodu s tabákem v jedné osobě, pan Euripidis, neměl pro Anastásiovy potřeby příliš pochopení. Byl tvrdý a tvrdě se choval i k mladému pomocníkovi ve svém obchodě. Přestože Anastásios znal některé dobrosrdečné zákazníky, které často vídával za svých „poutích“ městem při roznášce objednaných zakázek tabáku, netroufal si nikomu z nich svěřit se svou starostí.

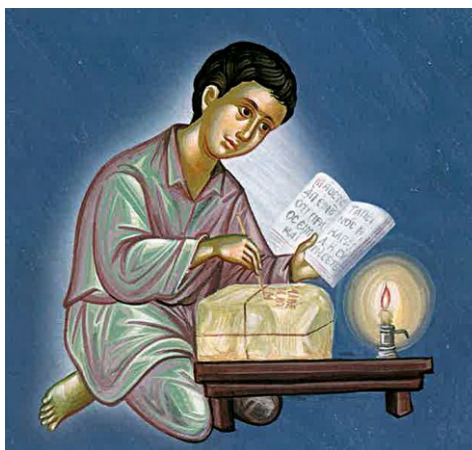
Jednou byl venku již skutečný mráz. Anastásiovo oblečení se již téměř rozpadalo a bylo plné děr. Anastásios právě roznášel v okolí Galatské věže balíčky tabáku z prodejny pana Euripida, který mu to poručil. Venku v ten zimomřivý den padal dokonce sníh, a mladý Anastásios se cítil všemi opuštěn. Na mysli však neklesal. Jeho čistá víra v božskou pomoc jej držela nad vodou. S dětskou upřímností sobě vlastní se proto rozhodl, že se obrátí na Krista Spasitele, aby mu poslal nějaké oblečení, když se to jeho již rozpadá. Vzal tedy pero a napsal dopis, který vložil do obálky s adresou „Ježíši Kristu na nebesa“.

Když jej venku potkal jeho známý pan Kleon Lazaridis a zeptal se jej ze zvědavosti, kam jde, řekl Anastásios, že musí odeslat obchodní korespon-

denci pana Euripida pro některé jeho zákazníky. Pan Lazaridis mezi obchodními dopisy zahlédl i jeden, který se od ostatních lišil. Poznal, že je to dopis, který psal Anastásios. Řekl mu, že má shodou okolností cestu na poštu a slíbil mu, že za něj dopisy odešle. Anastásios jeho nabídku v dobré víře přijal, a pak se oba rozloučili. Jaké překvapení čekalo na pana Lazaridise, když otevřel Anastásiův dopis a četl krátkou, ale lidsky dojemnou zprávu: „Ježíšku (řec. Χριστούλη μου), nemám oblečení ani boty. Pošli mi prosím nějaké. Ty přece víš, jak Tě miluji.“⁸⁰

Dojat dětinskou a přitom tak živou vírou mladého Anastásia, poslal pan Lazaridis na jeho adresu v domě pana Euripida potřebnou sumu peněz, za něž si mohl Anastásios pořídit dobré oblečení i pěkné boty.

Když peníze dorazily na danou adresu, nebyl ještě všem protivěnstvím úplný konec. Zpočátku pan Euripidis nevěřil, že by tento obnos mohl patřit jeho pomocníkovi, a naopak se domníval, že chlapec peníze někomu vzal. Začal proto Anastásia tlouct. Když pan Lazaridis, který byl v tu dobu poblíž, zaslechl křik v prodejně, okamžitě přispěchal na pomoc a včas zasáhl. Osobně potvrdil, jak se věci s penězi mají, a potvrdil vše, co Anastásios vypověděl...⁸¹

⁸⁰ Viz ΙΑΚΟΒΟΥ, Α. *Ήταν κάποτε παιδιά. Ο Άγιος Νεκτάριος (1846–1920)*. Vyd. Άθως. Παιδικά. 2. vyd., Αθήνα, 2009, s. 24–26. Srov. ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ, Αρχιμ. (ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ). Ο Άγιος Νεκτάριος ο Κορυφαίος και Λαοφιλής των Καιρών μας. Vyd. Π. ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ ΑΡΧΙΜ, 2009, s. 15–16.

⁸¹ Viz ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ, Αρχιμ. (ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ). Ο Άγιος Νεκτάριος ο Κορυφαίος και Λαοφιλής των Καιρών μας. Vyd. Π. ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ ΑΡΧΙΜ, 2009, s. 16.

Zázračná událost při plavbě na rozbouřeném moři

Modlitba a kříž sv. Nektária zachraňují všechny

Další vskutku podivuhodná, ne-li zázračná událost se udála při Anastásiově pouti ke svatým místům do Svaté země. Cestovat musel lodí. A zde, na palubě malého korábu, se všechno událo...

Zpočátku se plavba odvíjela hladce, vítr byl příhodný a moře poklidné. Občas se vyskytly i menší bouře, ty ale lodi ani její osádce nikterak neublížily. Jednou se však dostala jejich loď do silné bouře, která moře roztančila tak, že se vlny podobaly spíše horám, než čemukoli jinému. K tomu se přidaly temné mraky a blesky nad obzorem, které dodávaly celému dramatu na vážnosti. Dvě noci a dva dny zápasil kapitán s rozbouřenými vlnami, ale třetí den začínal i on klesat na mysli a přestával věřit, že se loď i její cestující ještě vůbec nějak zachrání.

„Tento zápas prohráme, neexistuje žádná naděje,“ pomyslel si.

Předal kormidlo jednomu z námořníků a přešel na kapitánské místo.

„Záchranné čluny! Připravte čluny!“ zavolal na posádku.

„Zachraňme všechny!“ pravil zoufale.

Anastásios se až do tohoto okamžiku nebál. Učinil znamení kříže, zašepstal modlitbu k Přesv. Bohorodici, představil si ji, jak krásně vypadá na její ikoně „Silivrijské“ z jeho dálného domova, a dodal si odvalu.

„Je to bouře, a ta pomine,“ pomyslel si.

Když ale zaslechl slova kapitána, pochopil, že existuje nebezpečí, že se loď potopí a oni zahynou. Postavil se na nohy a přemýšlel, jak pomoci, co učinit, aby pomohl v této situaci.

„Bože můj, co mám učinit,“ hlesl téměř neslyšně.

Nestačil ještě ani začít s další modlitbou, když ho napadlo, že má u sebe kříž s částičkou dřeva z pravého Kristova Kříže, který mu darovala jeho babička a který nepřestal nosit na krku.

Rychle si odepl pásek z kalhot, sundal kříž z krku a přivázal jej na tento provizorní provaz.

Kapitán si povšiml, jak mladý Anastásios bere cosi do ruky a přichází k přídi lodi, natahuje se hluboko pod úroveň paluby a snaží se cosi ponořit do rozbouřených vln moře.

Pomyslel si, že to dítě musí každou chvíli upadnout do vln a utonout, a ze strachu se mu srdce až sevřelo. Rychle se proto vydal na příď, ale vlny jej několikrát smetly na palubu. Až napotřetí dokázal dojít až k Anastásiovi a zjevně vyčerpaný zvolal:

„Co tady děláš? Utopíš se ve vlnách!“

Anastásios se slzami v očích zakřičel:

„Můj kříž, můj kříž, ztratil jsem svůj kříž!“

Kapitán nemohl pochopit, co Anastásios říká, a proto se znovu zeptal, o co jde, jaký že kříž to vlastně ztratil.

„Můj kříž,“ zopakoval Anastásios, „můj kříž s částičkou ctihodného Kristova Kříže, který mi darovala moje babička. Když jsem pochopil, v jakém nebezpečí jsme se ocitli, přivázal jsem svůj kříž na pásek od kalhot a ponořil jej do mořských vln. Pak se ale kříž ztratil,“ pravil Anastásios s pláčem.

Když kapitán vyslechl dítě, začal postupně chápat zázrak, který se právě udál.

„Stal se zázrak,“ pomyslel si. Uvědomil si, že během té krátké doby, co přecházel z jedné strany lodě na druhou, se moře uklidnilo!

„Stal se skutečný zázrak!“

Rozběhl se podél boku lodi a očima zkoumal vodu, zda v ní nezahledne kříž. Pak se ale vrátil zpět k Anastásiovi.

„Neplač, mé dítě, Bůh nedopustí, aby se tvůj kříž ztratil. Uvidíš.“

Oba dva začali svým zrakem prohledávat moře. Teď již tiché a zklidněné, ale ve své hloubce tmavé a tajemné. Později se kapitán vrátil zpět ke kormidlu a Anastásios se schoulil do jednoho rohu lodě. Všichni ostatní, přítomní na lodi, mluvili o zázraku.

„Bůh se nad námi slitoval,“ říkali jedni. „Svatý Mikuláš pomohl,“ pravili druhí. „Panagia vyslyšela naše prosby,“ přemýšleli další.

Když byli všichni zabráni do úvah nad zjevným zázrakem, ozval se silný náraz, jakoby v podpalubí, a pak opakovaně. Kapitán si pomyslel, že to bouře poškodila část lodi. Prikázal proto, aby námořníci spustili kotvu a dva z nich prohlédli, zda nevznikla nějaká škoda, a případně ji opravili.

Ti se snažili a prohlíželi spodní část lodi, jak mohli, ale nic zvláštního anebo polámaného neobjevili. Vyšplhali proto zpět na palubu, a když ubezpečili kapitána, že je vše v pořádku, byl vydán rozkaz k pokračování v plavbě.

Za pár hodin připlula loď do přístavu. Dřív než stačili spustit kotvu a uvázat provazy loď ke břehu, ozvaly se opět podobné dvě rány jako před tím na moři. Celá loď se zatřásla. Nebylo to pouze jednou, ale ozvaly se tři čtyři nárazy. Kapitán, zatímco cestující již opouštěli loď, vydal znovu příkaz, aby dva z námořníků prozkoumali spodní část lodi a zjistili, co se vlastně stalo.

„Všechno je v pořádku, kapitáne,“ zavolali námořníci. „Jen jakýsi malý kříž je zachycen ke konstrukci lodi. Jako by ho tam někdo připevnil,“ pravili námořníci.

„To je ten kříž, kříž s částičkou svatého Kristova Kříže,“ zvolal kapitán. „Rychle zavolejte toho chlapce zpět.“

Námořníci utíkali, aby ještě zastihli odcházejícího Anastásia, a sdělovali mu novinu. A když také kapitán zahlédl v dálce malého Anastásia, jak s jedním malým kufrem opouští přístav, začal křičet z kapitánského můstku a cítil při tom nepopsatelnou radost:

„Pojď zpět, Kefalasi! Kefalasi! pojd' zpátky. Křížek! našel se tvůj křížek!“

A s tímto křížkem s částičkou ctihodného Kristova Kříže se sv. Nektários již nikdy nerozloučil a později jej nosil zavěšený na své černé mnišské říze.⁸²

---

⁸² Podle jedné verze se tehdy jednalo o bouři při plavbě ze Silivrie (v Thrákii) na ostrov Chios, kam Anastásios cestoval i se svou rodinou. Jiné prameny hovoří právě o jeho pouti do Svaté země, kam se vypravil poklonit místům spojeným se životem, útrpnou smrtí a následným slavným vzkříšením Pána Ježíše Krista. Výše uvedená parafráze vychází z příběhu o pouti ke Svatým místům, vyličeného v knize Anny Jakovu, řecké autorky knih pro děti: „Kdysi byli dětmi. Svatý Nektários“. Více viz IAKOBOY, A. *Ηταν κάποτε παιδιά. Ο Άγιος Νεκτάριος (1846–1920)*. Vyd. Αθως. Παιδικά. 2. vyd., Αθήνα, 2009, s. 36–42.

O Radosti jako plodu Přesvatého Ducha

Sv. Nektários Eginský

„Radost je jistý druh pohnutí šťastné duše.“ (Sv. Basil Veliký)

„Radost světská není skutečnou radostí, naopak, v blízkosti Pána dokonce i zármutek přináší radost.“ (Sv. Theofylakt)

Radost! Slovo oblíbené, slovo vytoužené, slovo, které dojíká lidské duše, slovo, které oznamuje radost a potěšení, slovo duchovní potěchy a výraz rozkoše. Radost! Jakými slovy nejlépe popsat ten pocit, který vyvěrá z mého srdce díky tobě (Radosti)? Jakými barvami zachytím tvůj obraz? Jakými slovy vyjádřím tvůj tajemný charakter?

Žádná moje síla nemůže dopodrobna prozkoumat toto tajemství, žádný hlas nemá dostatečný tón, aby vyjádřil jeho tajemnou energii. Zůstává tajemnou, skrývá se uvnitř hlubin a zjevuje se ojediněle v duši každého (člověka). Radost činí duši doslova vzrušenou z potěšení a z veselí; z ní se opíjí jako lidským nápojem. Stává se jejím absolutním požítkem (blažeností). A více než med a vosk činí sladkým zejména jazyk, když duše přetéká radostí. Skládá v srdci hymny, takové, jež nejsou schopny vyslovit lidské rty, a srdce hovoří, zatímco rty mlčí. Ono nadpřirozené se děje (a působí) tajemně.

Srdce se raduje, neboť v jeho nitru se usídlila Boží láska. Srdce se raduje, neboť pocítilo, jak se naplnilo vytouženým dobrem. Raduje se, neboť obdrželo tajemnou zprávu, že Bůh si je zamiloval. Raduje se, neboť v duši panují mír, klid a pokoj, jakož i duševní upokojení⁸³! Srdce se raduje, neboť prostřednictvím víry poznalo Krista. Raduje se, neboť prostřednictvím naděje pochopilo pravdu o budoucích blazích, neboť díky lásce poznalo Pána, který v něm přebývá.

Ó svatá radosti! Předehro Ráje bohatství! Ó radosti, zvěstovateli nevýslovné rozkoše! Po tobě tak toužím a tebe hledám jako závdavek, kterého jsem dosáhl již zde na zemi; kéž jsem učiněn hodným i nebeské radosti tam, kde panuje ustavičný zpěv slavicích a nevypravitelná rozkoš tváří v tvář hledících na nevyslovitelnou krásu (το άρρητο κάλλος) božské Osoby. Amen!⁸⁴

⁸³ V řeckém originále byl použit pojem „ataraxie“ čili osvobození duše od napětí, stresu a emocionality. Jde nikoli o lhostejnost (ke ctnostem), ale spíše o lhostejnost k našim.

⁸⁴ Jde o ukázkou jednoho z poučení sv. Nektária z jeho díla „Poznej sám sebe“. Přeloženo

1) Z pobytu sv. Nektária v Egyptě (1885–1890)

- *Δέκα λόγοι διὰ τὴν Μεγάλην Τεσσαρακοστή* (Deset slov o Velké Čtyřicátnici). Alexandrie 1885
- *Λόγος Ἐκκλησιαστικὸς ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἐν Καῖρῳ τὴν πρώτη Κυριακὴ τοῦ Τεσσαρακονθήμερου* (Církevní slovo, jež zaznělo v chrámu sv. Mikuláše jako kázání na svátek první neděle svaté Čtyřicátnice). Alexandrie 1886
- *Δύο λόγοι Ἐκκλησιαστικοὶ ("Εἰς τὴν Κυριακὴν της Ὁρθοδοξίας, ἥτοι περὶ πίστεως» καὶ «Περὶ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ, ἥτοι περὶ θαυμάτων»)* (Dvě církevní kázání: na téma víry ke svátku Neděle Pravoslavi a na téma Božího zjevení ve světě aneb o zázracích). Káhira 1887
- *Λόγοι περὶ ἐξομολογήσεως* (Kázání na téma zpovědi). Káhira 1887
- *Περὶ τῶν Ἱερῶν Συνόδων καὶ ἰδίως περὶ τῆς σπουδαιότητος τῶν δυὸ πρώτων Οἰκουμενικῶν Συνόδων* (O posvátných sněmech a o zvláštním významu prvních dvou všeobecných sněmů). Alexandrie 1888
- *Περὶ τῶν καθηκόντων ἡμῶν πρὸς τὸ Ἅγιον Θυσιαστήριον* (O našich povinnostech ke svatému oltáři). Káhira 1888
- *Περὶ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ* (O Božím zjevení ve světě). Alexandrie 1889
- *Λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ Ἀχιλλοπουλείῳ Παρθεναγωγεῖο κατὰ τὴν*

---

z knihy: ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΠΕΝΤΑΠΟΛΕΩΣ. Περὶ της χαράς ως καρπού του Παναγίου Πνεύματος. In: *Γνώρισε τον εαυτό σου. Κείμενα αυτογνωσίας*. Sv. 2. (Překlad do novověčtiny Ευανθία Χατζή. Ed. Γιώργος Μπάρλας.). Κίβωτος της Ορθοδοξίας 2015, s. 83–84.

⁸⁵ *Překlad zde uváděných děl sv. Nektária je pouze přibližný a slouží k základní představě o tématech, kterým se věnoval. Výčet děl zde uvedený není v žádném případě vyčerpávající.* Citováno podle: ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Χ. Β. Συγγράμματα του Ἁγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως. In: *Ἅγιος Νεκτάριος Πενταπόλεως. Ὁ Διευθυντής της Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς. Ὁ Παιδαγωγός. Ὁ Θεολόγος*. Vyd. Γεώργιος Α. Γκέλμπεσης, 2. vyd. (rozšířené). Αθήνα 2003, s. 53–59. Srov. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Χ., Β. Το συγγραφικό-θεολογικό έργο του. In: *Η Ποιμαντική Θεολογία του Ἁγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως. Πράξη και Θεωρία*. Vyd. Επτάλοφος Α.Β.Β.Ε. Αθήνα 2014, s. 201–235. Dostupné na internetu: <<http://users.uoa.gr/~nektar/orthodoxy/tributes/agios-nektarios/works1.htm>>.

ἐορτὴν τῶν Τριῶν Τεραρχῶν (Kázání ke svátku svatých Tří hierarchů). Alexandrie 1889

- Λόγος περὶ τῆς πρὸς τὸ Ἅγιον Θυσιαστήριον προσελεύσεως (Kázání na téma přistupování ke svatému oltáři). Aexandrie 1890
- Μὲ πρωτοβουλία καὶ μὲ ἐπιμέλεια τοῦ Ἁγίου ἐξεδόθηκε τὸ βιβλίον τοῦ Εὐγενίου Βουλγάρεως «Σχεδιάσμα περὶ ἀνεξιθρησκείας» (pěčí sv. Nektária vydaná kniha Eugenia Vulgarea „Myšlenky o svobodě vyznání“). Alexandrie 1890

2) Z období jeho kazatelské aktivity (1892–1894)

- Αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. 1892, Β' Ἑκδοσις συμπληρωμένη (Všeobecné sněmy v Kristově Církvi). 1892
- Τὰ παρ' ἡμῖν τελούμενα ἱερὰ μνημόσυνα (O svatých zádušních obřadech). 1892
- Περί τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ (O Božím zjevení ve světě). 1892
- Ὑποτύπωσις περὶ ἀνθρώπου (Poznámky o člověku). 1893
- Περί ἐπιμελείας ψυχῆς (Ἑνδεκα ὁμιλίαι) (Péče o duši, 11 homilií). 1894
- Μελέτη περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἀληθοῦς καὶ ψευδοῦς μορφώσεως (Studie o následcích pravdivého a lživého vzdělání). 1894
- Ἐπιμέλεια τῆς ἔκδοσης τοῦ βιβλίου τοῦ Νεόφυτου Βάμβα «Φυσικὴ Θεολογία καὶ Χριστιανικὴ Ἠθικὴ» (editorská práce nad vydáním knihy Neofyta Vamvase „Přirozená teologie a křesťanská etika“). Alexandrie 1893

3) Z období jeho působení ve funkci ředitele Církevní školy bratří Rizariových (1894–1908)

- Ὅμιλιναι περὶ τοῦ Θείου χαρακτῆρος καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ (Homilie o Božím charakteru a skutcích našeho Spasitele Ježíše Krista). 1895
- Ἱερὸν καὶ Φιλοσοφικῶν λογίων θησαύρισμα (Pokladnice posvátných a filosofických výroků, svazek 1.: 1895, svazek 2.: 1896)
- Περί τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας (O řecké filosofii)

- *Ἐπικάι καὶ Ἐλεγειακαὶ γνῶμαι τῶν μικρῶν Ἑλλήνων ποιητῶν. (Epické a elegické poučení malých řeckých básníků).* 1896
- *Μάθημα Χριστιανικῆς Ἠθικῆς (Učení o křesťanské etice).* 1897
- *Μάθημα Ποιμαντικῆς (Učení o pastýřství).* 1898
- *Ὁρθόδοξος Ἱερὰ Κατήχησις (Pravoslavná posvátná katechetika).* 1899
- *Χριστολογία (Christologie).* 1901, 1990
- *Μελέτη περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς καὶ περὶ τῶν ἱερῶν μνημοσύνων (Studie o nesmrtelnosti duše a o posvátných zádušních obřadech).* 1901
- *Εὐαγγελικὴ Ἱστορία δι' ἁρμονίας τῶν ποιμένων τῶν ἱερῶν Εὐαγγελιστῶν Ματθαίου, Μάρκου, Λουκᾶ καὶ Ἰωάννου (Evangelní dějiny o harmonii pastýřů podle svatých evangelistů Matouše, Marka, Lukáše a Jana).* 1903
- *Προσευχητάριον Κατανυκτικόν (Sborník vroucích modliteb).* 1904
- *Τὸ γνῶθι σαυτὸν (Poznej sám sebe).* 1904
- *Μελέτη περὶ τῆς Μητρὸς τοῦ Κυρίου τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας (Studie o Matce Pána – Přesvaté Bohorodici a vždy Panně Marii).* 1904
- *Μελέτη περὶ τῶν Ἁγίων του Θεοῦ (Studie o Božích svatých).* 1904
- *Μελέτη περὶ μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως (Studie o pokání a svaté zpovědi).* 1904
- *Μελέτη περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας (Studie o tajině božské Eucharistie).* 1904
- *Ἱστορικὴ μελέτη περὶ τῶν διατεταγμένων νηστειῶν. (Historická studie o ustanovení postů).* 1905
- *Θεοτοκάριον, ἥτοι προσευχητάριον μικρόν (Theotokáριον čili Malý modlitebník: Chvály, písně a hymny na počest Přesv. Bohorodice).* 1905
- *Ἱερατικὸν Ἐγκόλπιον (Liturgická příručka).* 1907
- *Θεοτοκάριον, Β' ἔκδοσις ἐπαυξημένη (Velký Theotokáριον, 2. rozšířené vydání).* 1907
- *Ψαλτήριον τοῦ προφητάνακτος Δαυῖδ (Žaltář proroka a krále Davida).* 1908

- *Ἐπιμέλεια τῆς ἔκδοσης τοῦ ἔργου τοῦ Ἀντιόχου μοναχοῦ τῆς Λαύρας τοῦ Ἁγίου Σάββα «Πανδέκτης τῶν Θεοπνεύστων Ἀγίων Γραφῶν» (editorská práce nad vydáním knihy Antiocha, mnicha Lávrý sv. Sávy, „Pandektis Bohem inspirovaných Svatých písem“).* 1906

4) Různě publikované studie sv. Nektária

- *Ποιμαντικαὶ Ὁμιλίας. Α΄ Περί τῆς πολιτείας τοῦ ἱεροῦ κλήρου κατὰ τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας. (Pastýřské homilie I. - O společenství duchovních osob (kněží) podle církevních Otců).* 1895–96
- *Ἡ ἀγωγή τῶν παίδων καὶ αἱ μητέρες (O výchově dětí a o jejich matkách).* 1895
- *Περὶ μεσαιῶνος καὶ Βυζαντιακοῦ Ἑλληνισμοῦ. (O středověku a byzantském helénismu).*
- *Τίνες οἱ λόγοι τῆς μὲνιδος τῶν Δυτικῶν κατὰ τοῦ Φωτίου (Hněníná slova západních křesťanů proti Fotiovi).* 1897
- *Περὶ τοῦ τις ἡ ἀληθὴς ἐρμηνεία περὶ τῆς ρήσεως τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «ἡ δὲ γυνὴ νὰ φοβῆται τὸν ἄνδρα» (O správném výkladu slov apoštola Pavla „Ať se žena bojí svého muže“).* 1902
- *Μελέτη περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων (Studie o svatých ikonách).* 1902
- *Περὶ ὄρκου (O slibu).* 1906
- *Ἐπίσης ἔγραψε 136 ἐπιστολὰς στὶς μοναχὰς ποὺ ἐξεδόθησαν μὲ τὸν τίτλο «Κατηχητικαὶ Ἐπιστολαὶ πρὸς τὰς μοναχὰς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίας Τριάδος Αἰγίνης» (Sv. Nektários je rovněž autorem 136 dopisů (Listů) určených mniškám, vydaných pod názvem „Katechetické listy mniškám z posvátného monastýru Sv. Trojice na Egině“).* 1984

5) Z období jeho igumenství v monastýru Sv. Trojice na Egině (1908–1920)

- *Τριαδικόν (Triadikon čili Trojičen (Tropary ke cti Sv. Trojice)).* 1908
- *Κεκραγάριον τοῦ Θεοῦ καὶ Ἱεροῦ Ἀγγουστίνου, τ. Α΄–Β΄ (Kekragárion čili „Hospodine, k Tobě volám“ božského Augustina, sv. 1.–2.).* 1910
- *Μελέτη ἱστορικὴ περὶ τῶν αἰτιῶν τοῦ σχίσματος. Περὶ τῶν λόγων τῆς διαιωνίσεως αὐτοῦ καὶ περὶ τοῦ δυνατοῦ ἢ ἀδυνάτου τῆς*

ένώσεως τῶν δυὸ Ἐκκλησιῶν, τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς, τ. Α΄ 1911, τ. Β΄ 1912 (*Historická studie o příčinách schizmatu. O příčinách jeho trvání a o možnostech nebo nemožnostech sjednocení obou Církví, východní a západní, sv. 1. z r. 1911 a sv. 2. z r. 1912*)

- Μελέται δύο. Α΄ *Περὶ Μίας, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας*. Β΄ *Περὶ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως* (*Dvě studie: O jedné, svaté, obecné a apoštolské Církvi a O posvátné tradici*). 1913
- *Προσευχτάριον Κατανυκτικόν, β΄ ἔκδοσις* (*Prosevnitárion čili Kniha modliteb s vroucným obsahem, 2. vyd.*). 1913
- *Μελέτη περὶ τῶν Θείων Μυστηρίων* (*Studie o božských tajinách*). 1915
- *Μελέτη ἱστορικὴ περὶ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ* (*Historická studie o ctihodném Kříži*). 1914
- *Χριστιανικὴ Ἠθικὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας* (β΄ ἔκδοσις ἐπαυξημένη, (*Křesťanská etika Pravoslavné Východní Církve, 2. rozšířené vydání*)). 1920
- *Περὶ Ἐκκλησίας* («Ἐβδομηκονταπενταετηρὶς τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς 1844–1919», (*O Církvi. Při příležitosti 75. výročí založení Církevní školy bratří Rizariových*)). 1920

6) Díla vydaná po zesnutí sv. Nektária

- *Θεία Λειτουργία τοῦ Ἀγίου καὶ ἐνδόξου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου* (*Božská liturgie svatého a slavného apoštola a evangelisty Marka*). 1955
- *Θρησκευτικαὶ Μελέται* (*Církevní studie*). 1986

7) Nevydané dílo sv. Nektária

- *Μελέτη περὶ τῶν ἁγίων λειψάνων* (*Zamyšlení o svatých ostatcích*)
- *Περὶ τῆς ἀφιερώσεως τῶ Θεῷ ὁσίων παρθένων καὶ περὶ Μονῶν καὶ μοναχικοῦ βίου* (*O zasvěcení se Bohu ctihodných panen a o monastýrech a mnišském životě*)
- *Ἑορτολογία τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας* (*Περὶ τῶν Κυριακῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ -Περὶ τῶν ἀκινήτων καὶ κινητῶν ἑορτῶν*) (*Nauka o svátcích Pravoslavné Východní Církve - O nedělich (církevního) roku; O nepohyblivých a pohyblivých svátcích*)
- *Ἱερὰ Λειτουργικὴ* (*Posvátná liturgika*)

- *Κεφάλαια πέντε περί τῶν λειτουργικῶν βιβλίων* (*Pět kapitol o liturgických knihách*)
- *Περί τῆς ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ λατρείας* (*O uctívání v duchu a v pravdě*)
- *Ἑρμηνεία τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων* (*Výklad Skutků (sv.) Apoštolů*)
- *Περί Ἑλληνισμοῦ* (*O helénismu*)
- *Ἑγκυκλοπαιδεία τῆς φιλοσοφίας* (*Encyklopedie filosofie*)
- *Ἱστορίας ἐκκλησιαστικῆς μυστικῆς θεωρίας* (*Dějiny mystického církevního nazírání (čili theorie)*)
- *Χρηστομάθεια* (*Učednictví v Kristu*)
- *Νέον Πασχάλιον αἰώνιον* (*O nové věčné Paschálii*)

Z poučení sv. Nektária Eginského⁸⁶

O zármutku

Jakýkoli zármutek snášený s trpělivým očekáváním se stává stupínkem přibližujícím nás k dokonalosti.

Štěstí se nachází v nás samotných

Jak se mýlí lidé, kteří hledají štěstí mimo sebe samých: v cizích zemích a v cestování, v bohatství a slávě, ve větších majetcích a poučeních, v uspokojení, v přebytku a prázdných věcech, které stejně konec konců přinášejí hořkost!

Stavět věž štěstí mimo našeho srdce – to je jako stavět dům v místě, které je předmětem stálých zemětřesení.

Štěstí se nachází v nás samotných, a blažený je ten, kdo to pochopil.

Člověk čistého srdce je považován za milované Boží dítě

Dobré svědomí je největší ze všech blah. Toto svědomí je hodnotou duševního světa a pokoje našeho srdce.

Kdo má čisté srdce, kdo nezakouší obvinění ze strany svého srdce, kdo činí dobro a to, co je milé a dokonalé v Božích očích, kdo pečlivě zachovává Boží přikázání, ten má smělost předstoupit před Boha. Vše, o co žádá, od Boha dostává.

Člověk mající čisté srdce je považován za milované Boží dítě. Duch Božího Syna žije v jeho srdci, a on dostává vše, o co žádá, nachází vše, co hledá, a jsou mu otevírány dveře, když na ně zaklepe.

Nikoli cíl, ale prostředek

Půst, bdění a modlitba nepřinášejí samy o sobě žádoucích plodů, protože nejsou cílem našeho života, ale představují prostředek, jak tohoto cíle dosáhnout.

---

⁸⁶ Vybráno z poučení sv. Nektária: *Světitel Nektários Eginský a jeho poučení*. „*Chceš spatřit anděla?* (překl. z ruského jazyka: Святитель Нектарий Эгинский и его наставления. „*Хочешь увидеть ангела?*“). Pravoslavný portál „Pravoslavie.ru“ (online). [2015–11–22]. Dostupné na internetu: <<http://www.pravoslavie.ru/put/87980.htm>>.

Vnímejte vždy své pády, byť by byly sebemenší!

Vnímejte vždy své pády, byť by byly sebemenší. Jestliže se z nevšimavosti dopustíte nějakého hříchu, nezoufejte, obraťte se a přiběhněte k Bohu, který má sílu vás zase pozvednout.

Hluboko uvnitř nás máme zakořeněné nemoci, vášně, nedostatky, z nichž mnohé jsou zjevně dědičného charakteru. Ty ale nelze přerušit nějakým náhlým způsobem, ani úzkostí, ani jinak prožitou těžkostí, ale trpělivostí a vytrvalostí.

Neklesejte na mysli a nebojte se

Vzpomeňte si, že po pokušení následuje duchovní radost a také to, že Hospodin se stará o ty, kteří kvůli Jeho lásce prožívají pokušení a strádání. A proto neklesejte na mysli a nebojte se.

Všechny vaše starosti s důvěrou svěťte Hospodinu: On o vás pečuje.

Proste Boha a neztrácejte smělost. Nemyslete si, že když máte nějaký svatý úmysl, můžete si stěžovat, nejsou-li vaše modlitby okamžitě vyslyšeny. Bůh splní vaše žádosti způsobem, o němž nemáte ani tušení a který neznáte. A proto se zklidněte a volejte k Bohu.

Každý den proste Boha o lásku

Proste každý den Boha o lásku. Spolu s láskou přicházejí i všechna další blaha a dobrodiní.

Zneklidněné a rozhněvané srdce opouští Boží posvěcení

Zneklidněné a rozhněvané srdce opouští Boží posvěcení, například je-li zatemněno nějakou nenávisť ke svému bližnímu. Raději se proto rychle usmíme se svým bratrem, abychom nebyli zbaveni Boží blahodati, která posvěcuje naše srdce.

Kdo je v míru sám se sebou a se svým sousedem, ten je v míru i s Bohem. Takový člověk je naplněn svatostí, protože sám Bůh v něm přebývá.

Nenakládejte na sebe více, než dokážete unést

Nenakládejte na sebe více, než dokážete unést. Vzpomeňte na to, že Bůh své dary nedává na základě donucení, nýbrž tehdy, kdy to sám uzná. Všechno, co vám dává, dostáváte nezaslouženě, výhradně z Jeho milosrdenství.

Blahodať je posilána jako dar těm, kdo se očistili od vášní

Ten, kdo touží po božských darech a osvícení, zatímco je ještě pohroužen ve vášních, se nachází v nerozumném a pyšném omylu. Nejprve je ze všeho nejvíce třeba pracovat nad vlastním očištěním.

Blahodať je posilána jako dar těm, kdo se očistili od vášní. A tu pak získávají tito lidé s pokojem a v pravý čas, o němž neměli dříve vůbec ponětí.

*Na přímluvy svatých Otců našich,
svatého světitele Nektária Eginského, divotvůrce,
i všech Tvých svatých,
Pane Ježíši Kriste, Bože náš,
smiluj se nad námi jako blahý a lidumil!*

SEZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZŮ

ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ ΣΙΜΩΝΟΠΕΤΡΙΤΗΣ. *Περί Θεού. Λόγος αισθήσεως. Οκτώ κείμενα πνευματικής αγωγής*. Ίνδικτος, Αθήνα 2004.

BIBLE SVATÁ ANEB VŠECKA SVATÁ PÍSMATA STARÉHO I NOVÉHO ZÁKONA. Podle posledního vydání Kralického z r. 1613. Česká biblická společnost 1991, 270 s.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ, (Αρχιμ.). Χαριτομένοι άνθρωποι στο Άγιον Όρος. In: *Ὁ ΟΣΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ*. Άγιον Όρος. Περίοδος Β΄, rok 2006, č. 31, s. 11–21.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ, (Αρχιμ.). Ο άγιος Νεκτάριος ως πνευματικός πατήρ των μοναχών. In: *Ορθόδοξος μοναχισμός και Άγιον Όρος*. I. Μονή Οσίου Γρηγορίου, Άγιον Όρος 1998, s. 147–159.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ, (Αρχιμ.). Η περί μοναχισμόν διδασκαλία των αγίων ιεραρχών Γρηγορίου του Παλαμά και Νεκταρίου Πενταπόλεως των θαυματουργών. In: *Ορθόδοξος μοναχισμός και Άγιον Όρος*. I. Μονή Οσίου Γρηγορίου, Άγιον Όρος 1998, s. 127–145.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ, (Αρχιμ.). *Ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς – διδάσκαλος της θεώσεως*. I. Μονή Οσίου Γρηγορίου, Άγιον Όρος 2006.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ, (Αρχιμ.). Ορθόδοξος ανθρωπολογία και παιδεία. In: *Ορθοδοξία και Ουμανισμός. Ορθοδοξία και Παπισμός*. 4. vyd., Άγιον Όρος 1998, s. 16–46.

ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Χ. Β. *Άγιος Νεκτάριος Πενταπόλεως. Ο Διευθυντής της Ριζαρείου Εκκλησιαστικής Σχολής. Ο Παιδαγωγός. Ο Θεολόγος*. Vyd. Γεώργιος Α. Γκελμπεσης, 2. vyd. (rozšířené). Αθήνα 2003, 93 s.

ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Χ., Β. *Αγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως Παραμυθητική Επιστολή (διά τόν θάνατον του φίλου και Γέροντος Παχωμίου)*. Περιοδικό Εθήμεριος. Αθήναι 1987, 7 s.

ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Χ., Β. *Η Ποιμαντική Θεολογία του Αγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως. Πράξη και Θεωρία*. Επτάλοφος Α.Β.Β.Ε. Αθήνα 2014, 384 s. ISBN: 978-960-93-5823-1.

ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Χ. Β. Η κρίσις του μοναχισμού κατά το δεύτερο ημίσι του 19ου και τις αρχές του 20ου αιώνας και ο άγιος Νεκτάριος. In: *Ο γυναικείος μοναχισμός και ο Άγιος Νεκτάριος*. Ed. Αχιλλεύς Γ. Χαλδαιάκης. Αθήναι 1998, s. 113–128.

HRADEČNÝ, P. a kol. *Dějiny Řecka*. Nakladatelství Lidové noviny 1998, 765 s.

ΙΑΚΟΒΟΥ, Α. *Ήταν κάποτε παιδιά. Ο Άγιος Νεκτάριος (1846–1920)*. Vyd. Άθως. Παιδικά. 2. vyd., Αθήνα 2009, 49 s. ISBN: 978-960-6677-65-5.

KRYŠTOF, arcibiskup. *Svatý Nektários Eginský, metropolita pentapolský*. Prešovská univerzita v Prešově, PBF, 1. vyd. Série: Patristická knižnica 8, Prešov 2005, 118 s. ISBN: 80-8068-427-8.

ΜΑΤΘΑΙΑΚΗΣ, Τίτος (Μητροπ.). *Αγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως Κατηχητικάί Επιστολαί Προς Τας Μοναχάς Ιεράς Μονής Αγίας Τριάδος Αιγίνης*. Αθήνα 1984, 270 s.

ΜΗΛΙΤΣΗΣ, Θ. Γ. *Ο άγιος Νεκτάριος Πενταπόλεως*. Μυρίπνοα άνθη 7. Τρίκαλα 2004, 72 s.

ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ, Αρχιμ. (ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ). *Ο Άγιος Νεκτάριος ο Κορυφαίος και Λαοφιλής των Καιρών μας*. Vyd. Π. ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΖΙΟΜΠΟΛΑΣ ΑΡΧΙΜ, 2009, 487 s. ISBN 978-960-92681-2-7.

ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΠΕΝΤΑΠΟΛΕΩΣ. Περί της χαράς ως καρπού του Παναγίου Πνεύματος. In: *Γνώρισε τον εαυτό σου. Κείμενα αυτογνωσίας*. 2. sv. (Překlad do novořečtiny Ευανθία Χατζή. Ed. Γιώργος Μπάρλας.) Κίβωτος της Ορθοδοξίας 2015, 223 s.

ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΠΕΝΤΑΠΩΛΕΟΣ, Άγιος. *Ανέκδοτοι Επιστολαί προς τόν Γέροντα Παχωμίων*. Ed. Βάρβαρα Γιαννακόπουλου. Περιοδικό Εθιμέριος. Αθήνα 1992, 21 s.

Νεο-ειδωλολατρικές περιπλανήσεις και η αληθής εμπειρία της Εκκλησίας μας. Ι. Μονή Οσίου Γρηγορίου, Άγιον Όρος 2002, s. 71–80.

ΤΑΤΣΗΣ, Δ. *Διδαχές Αγίου Νεκταρίου*. Κόνιτσα 2007, 164 s.

ΧΟΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ, Σ. *Ο άγιος του αιώνα μας (Ο άγιος Νεκτάριος Κεφαλάς). Αφηγηματική βιογραφία*. Ιερά Κοινοβιακή Μονή Αγίας Τριάδος (Άγιος Νεκτάριος) Αιγίνης, Αθήνα 2003, 380 s.

ΧΕΡΟΥΒΕΙΜ, (Αρχιμ.). *Σύγχρονες αγιορείτικες μορφές. Δανιήλ Κατουνακιώτης (4)*. Ιερά Μονή Παράκλητου. Ωρωπός Αττικής 2005, s. 83–90.

ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΣ, Μ. Π. *Άγιος Νεκτάριος Πενταπόλεως*. Συρος 1996.

ZOZULAK, J. Osobnost svätého Nektária. In: *Pravoslávny teologický zborník*, XX (5), Prešov 1997, s. 224–243.

Elektronické prameny z internetu:

Světitel Nektários Eginský a jeho poučení. „*Chceš spatřit anděla?*“ (překl. z ruského jazyka: Святитель Нектарий Эгинский и его наставления. „*Хочешь увидеть ангела?*“). Pravoslavný portál „Pravoslavie.ru“ (online). [2015–11–22]. Dostupné na internetu: <<http://www.pravoslavie.ru/put/87980.htm>>.

Prolog otců Monastýru Paraklétos v Attice v Řecku (překl. z řeckého jazyka: Πρόλογος ὑπὸ τῶν πατέρων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παρακλήτου, Ὡρωπὸς Ἀττικῆς) (online). [2015–09–25]. Dostupné na internetu: <<http://users.uoa.gr/~nektar/orthodoxy/tributes/agios-nektarios/didaxes.htm>>.

Duchovní poučení řeckých starců (překl. z ruského jazyka: ДУХОВНЫЕ НАСТАВЛЕНИЯ ГРЕЧЕСКИХ СТАРЦЕВ. Наставления молодым старца Даниила Катунаского.) (online). [2015–10–27]. Dostupné na internetu: <<http://www.pravoslavie.ru/orthodoxchurches/41539.htm>>.

136 Listů sv. Nektária mniškám z monastýru Sv. Trojice na Egině v Řecku (překl. z řeckého jazyka: „Κατηχητικαὶ Ἐπιστολαὶ πρὸς τὰς μοναχὰς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀγίας Τριάδος Ἀγίνης“ (1984) a „Τεσσαράκοντα πέντε ἐπιστολὲς πρὸς τὴν πρώτην Ἡγουμένην τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ Μονῆς Ξένην μοναχὴν καὶ τὰς λοιπὰς μοναχὰς τῆς Μονῆς ταύτης“) (online). [2015–11–11]. Dostupné na internetu: <<http://users.uoa.gr/~nektar/orthodoxy/tributes/agios-nektarios/index.htm>>.

Archim. Joakim Ikonimikos. *Co je to Romiosíni?* (překl. z řeckého jazyka: Αρχιμ. Ιωακείμ Οικονομικός. Γενικός Αρχιερατικός Επίτροπος Ι. Μ. Κίτρους. *Τι είναι η Ρωμιοσύνη;*) Dostupné na internetu: <<http://www.amen.gr/article/ti-einai-i-rwmiosuni>>.

OBSAH

Místo úvodu	4
Život naplněný strádáním a láskou	5
Přijetí mnišství v monastýru Nea Moni na Chiu	5
Teologická studia v Athénách a působení v alexandrijském patriarchátu	7
Požehnaná životní cesta, naplněná strádáním a věncem vítězství	9
Nezapomenutelný pobyt svatého Nektária na Svaté Hoře Athos	12
Rozdílné přijetí svatého Nektária ze strany Svatohorců	12
Za zbožnými rozhovory se Svatohorci	13
Setkání s asketou, který měl dar předvídavosti	15
Duchovní přátelství se starcem Danielem z Katunakie	16
Svatý Nektários jako duchovní otec mnichů a mnišek	17
Všenaplnující láska a péče o duchovní děti (svědectví Filothea Zervaka)	19
Poučení svatého Nektária o mnišském životě	20
Svatý Nektários jako skutečný divotvůrce	22
Svatý Nektários jako vzdělanec a plodný církevní spisovatel	23
Slovo závěrem aneb historický kontext doby sv. Nektária	25

Přílohy	28
Chvalozpěv svatého Nektária Eginského „Nevěsto Panenská“	28
Chvalozpěv v řeckém originálu, jeho transkripce a český překlad .	29
Úcta sv. Nektária a jeho modlitební vzývání Přesv. Bohorodice	32
Pozoruhodná příhoda z doby pobytu sv. Nektária v Konstantinopoli	34
Zázračná událost při plavbě na rozbouřeném moři	36
O Radosti jako plodu Přesvatého Ducha	39
Přehled literárního díla sv. Nektária	40
Z poučení sv. Nektária Eginského	46
Seznam bibliografických odkazů	49
Obsah	52